

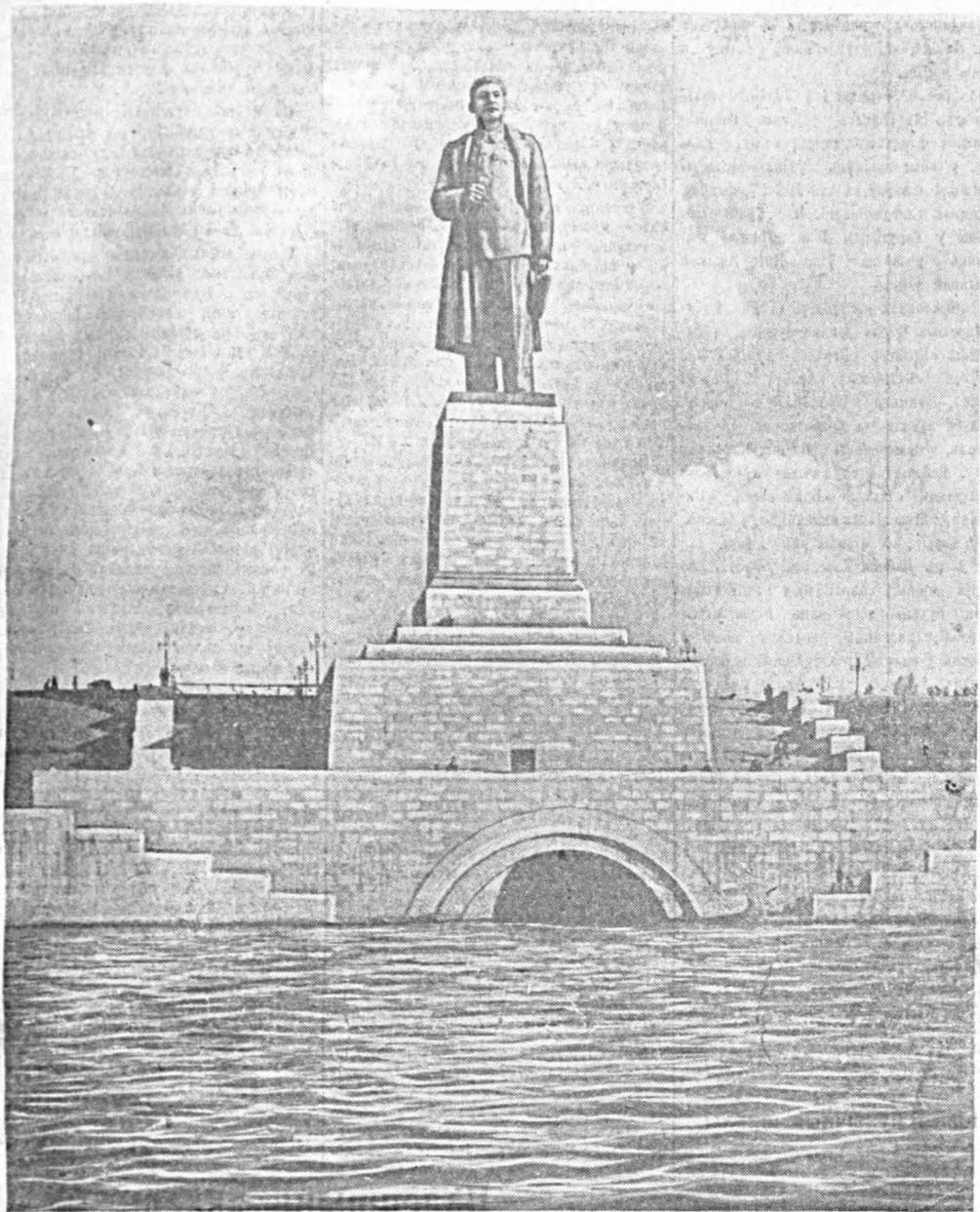
ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН СІЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕНІКАУ БЕЛАРУСІ І КАМІТЭТА ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР

№ 30 (889)

Субота, 26 ліпеня 1952 года

Цана 50 кап.

Іосіф Вісарыёнавіч Сталін.

Скульптура работы Е. В. Вучэціца, устаноўленая ля ўваходу ў Волга-Данскі канал імя В. І. Леніна.

Радасць савецкага народа

Заўтра ва ўрачыстай абстаноўцы адкрыцца Волга-Данскі суднаходны канал імя Леніна — першынец сталінскіх будоўляў камунізма, горадасць савецкага народа. Увядзенне Волга-Дона ў строй дзючых каналаў — вялікая працоўная перамога. Нельга пераацаніць яго значэння ў народнай гаспадарцы краіны.

Увядзеннем у строй Волга-Данскога канала савецкія людзі завяршылі вялікую стваральную работу па злучэнню водных шляхоў паўначы і поўдня еўрапейскай часткі Савецкага Саюза.

Яшчэ ў першыя гады савецкай улады па ініцыятыве таварыша Сталіна быў наметаны грандыёзны план злучэння водных шляхоў паўночна-заходняга і паўночна-ўсходняга частак Савецкага Саюза. Гэты канал скараціў важны шлях паміж Белым морам і Балтыкай на чатыры тысячы кіламетраў, зрабіў яго ўнутраным шляхам нашай краіны і забяспечыў для суднаў выхад на Волгу і Каспій.

Над пераможным кіраўніцтвам таварыша Сталіна распрацоўваўся і ажыццяўляўся план Вялікай Волгі, пабудова канала імя Масквы. Крок за крокам наша краіна павялічвае свае водныя шляхі, сваю энергетычную магутнасць.

І нарэшце новая выдатная працоўная перамога — воды вялікай рускай ракі Волгі злучыліся з водамі Дона.

Цяпер суднаходныя трасы рачных сістэм еўрапейскай часткі ССРС складаюцца сапраўды з тысяч кіламетраў. Іная гэта велічыня і захвалюючая лічба! Канал, які носіць слаўнае імя В. І. Леніна, адкрыў выхад Волзе да вялікіх марскіх і авіяцкіх прастораў, зрабіў стацыю нашай Вялікай Радзімы — Маскву портам пяці мораў.

Волга-Дон.

Гэтыя два словы з асаблівай любоўю і шчырасцю вымаўляюць сёння савецкія людзі ва ўсіх кутках роднай зямлі. У гэтых словах сёння ўвасоблена горадасць і радасць працоўных нашай краіны: гора-

дасць за выдатныя вынікі працы, радасць за тое, што новае велічае збудаванне служыць інтарэсам міру, інтарэсам пераўтварэння прыроды і падпарадкавання яе далейшаму ўздыму дабрабыту народа.

Волга-Дон — гэта не толькі водная магістраль, але і крынца памяннення багаццяў нашай краіны, актыўнае ўмяшанне чалавека ў працэс пераўтварэння засушлівых і поўназасушлівых зямель ва ўрадлівыя палі, выратаванне іх ад усцяжкіх пагрозы ветроў-сухавей і засухі.

Волга-Дон — гэта новае аблічча саміх стэпаў і іх прыроды. Тое, што ў недалёкім мінулым лічылася казкай, сёння становіцца жывой явай нашага жыцця. Сёння савецкія людзі, будаўнікі самага светлага і самага перадавога грамадскага ладу — камунізма, могуць пра сябе сказаць, што яны народжаны, каб кэзку зрабіць быццём, каб ажыццявіць самыя запаветныя людскія мары.

У нашай краіне, дзе ўсе помыслы народа накіраваныя камуністычнай партыяй, мудрым геніем вялікага Сталіна, накоплены багаты вопыт комплекснага рашэння народнагаспадарчых задач. Ажыццяўляючы пракладку Волга-Данскога суднаходнага канала, партыя і ўрад ажыццяўлялі грандыёзную работу па абвадненню засушлівых зямель, па збудаванню гіганцкіх водасховішчаў, новых гідрэлектрастанцый, па насаджэнню шырокіх лясных паляхоўных падоў.

Усе гэтыя работы былі накіраваны на дзейны ўздым сельскай гаспадаркі засушлівых раёнаў, на стварэнне калгаснікам самым спрыяльным умоў у іх працы. Ужо цяпер, дзякуючы абвадненню зямель, многія калгасы атрымалі небывалы для сваіх месц ураджай.

Волга-Данскі канал збудаваны ў надзвычай кароткі тэрмін. Выканаць такі велізарны аб'ём работ дапамагла савецкім людзям навішая дасканалая тэхніка, створаная ў нашай краіне, — магутныя шагавыя экскаватары, землясоеныя снаряды, бульдозеры, скраперы і тысячы новых аўтамашын. Самыя цяжкія і працяжкія работы былі поўнаасцё механізаваны. Гэтым былі закладзены асновы поспеху будаўніцтва.

У савецкай краіне ўжо стала добрай традыцыяй, калі кожнае новае вялікае будаўніцтва ажыццяўляецца не толькі ўдзяльнымі ўдзельнікамі, але і многатысячнай арміяй працоўнікаў іных галін народнай гаспадаркі. З вялікім патрыятычным уздымам і ў самым найкарацейшым тэрміне на фабрыках і заводах краіны рабіліся машыны і абсталяванне для будаўніцтва канала. Рабочыя заводаў Урала пасыпалі свае слаўныя шагаючыя экскаватары, мініскія аўтамобілісты — магутныя самазвалы, па рэках бесперапынна ішоў лес, чыгуначнікі адкрывалі «залежную вуліцу» грузам для будоўляў камунізма. Увесь савецкі народ уносіў свой працоўны ўклад у хутэйшае завяршэнне работ на канале.

На будаўніцтва Волга-Данскога канала, як і на іншыя вялікія будоўлі камунізма, савецкія людзі паказалі высокі ўзровень самаадданай працы на карысць Радзімы, выявілі сваю самую высокую камуністычную свядомасць. Імёны знатных людзей канала вядомы ва ўсёй нашай краіне. Іх справы, іх вобразы чакаюць шырокага адлюстравання ў літаратуры, музыцы і творах мастацтва. Тая вялікая ўвага, з якой ставіцца народ да будоўляў камунізма, павінна выклікаць адпаведную ўвагу да іх і з боку работнікаў літаратуры і мастацтва, якія абавязаны жыва адгукуцца на такую хваляючую падзею сучаснасці.

На новабудоўлі камунізма выязджалі ў творчы камандзіроўкі пісьменнікі і работнікі мастацтва Беларусі. Былі яны і на Волга-Доне. Але вынікі гэтых камандзіровак яшчэ вельмі і вельмі мізэрныя. Пакуль што напісаны толькі асобныя нарысы, вершы ці цыклы вершаў. У нас у дзючых яшчэ не з'явілася ніводнага твора буйнага памеру — апавесці, паэмы, у якіх-бы знайшлі паказ гераічных справы людзей і былі-б створаны поўнаценныя вобразы будаўніцтва камунізма. Яшчэ ў большым даўгу перад народам беларускай кампазітары, мастакі, скульптары. Час ужо работнікам беларускай літаратуры і мастацтва даць значныя творы аб людзях будоўляў, аб велічым сталінскім плане пераўтварэння прыроды.

Заўтра — адкрыццё Волга-Данскога суднаходнага канала імя В. І. Леніна.

Слава савецкаму народу! Слава партыі Леніна — Сталіна — натхніцелю і арганізатару сусветна-гістарычных перамог!

Тарас ХАДКЕВІЧ

Велічная перамога

Вялікія будоўлі камунізма. Колькі любімы і самых светлых надзей укладу савецкі народ у гэтыя словы, назваўшы імі грандыёзны збудаванні, што ўзводзяцца ў нашай краіне па велічыму сталінскаму плану пераўтварэння прыроды! Увод іх у строй яшчэ больш зменіць аблічча савецкай Радзімы, зробіць яе яшчэ больш квітнеючай і магутнай, паскорыць прыход таго шчаслівага заўтра, якое мы называем свяшчэнным для ўсяго прагрэсіўнага чалавецтва імем — камунізм.

Надзіўна, што гэтыя будоўлі сталі ўсе-народнымі, а не-толькі справай людзей, непасрэдна занятых на іх. Уся наша краіна, увесь народ дапамагае ім, уважліва сочыць за імі, радуецца кожнаму поспеху будаўніцтва — ці гутарка ідзе пра Волга-Дон, ці пра Куйбышэўскі і Сталінградскі гідравузлы, ці пра Кахоўку разам з Паўднёва-Украінскім і Паўночна-Крымскім каналамі, ці пра Галоўны Туркменскі канал.

Два гады назад, калі адна за адной былі апублікаваныя пастановы Савецкага ўрада аб будаўніцтве гэтых гідратэхнічных гігантаў, мы захваліліся небывалым размахам намечаных планаў. І хоць у гісторыі не было нічога падобнага ні па размаху, ні па тэрмінах уводу ў строй будоўляў, савецкі чалавек не сумняваўся ў іх рэальнасці, бо яны былі вызначаны мудрым геніем любімага Сталіна, вызначаны на падставе вопыту пабудовы сацыялізма, на падставе невывяржальных творчых магчымасцей народа-стваральніка.

Чытаючы пастановы, мы прыгадалі падобныя, хоць і меншыя па аб'ёму работ і па сваёму прызначэнню, збудаванні першых сталінскіх пяцігодкаў — такія, як Дняпроўская гідрэлектрастанцыя імя Леніна, Беламорска-Балтыйскі канал імя Масквы, канал імя Масквы, гідравузлы на Верхняй Волзе. Яны як-бы папярэдзілі тое, што павінна было адбыцца і адбываецца цяпер на нашых вачах.

У той-жа час ворагі радзімы сацыялі-

ма за мяжой трацілі розум ад страху перад перспектывамі, якія адкрываў нашай краіне, пераможнай у Вялікай Айчыннай вайне, новы размах мірнага будаўніцтва. У бяспэльнай злосці, з шалёнай пенай паклёпу на вуснах яны стараліся пасеяць сумненні і недавер'е да нашых планаў. Але не ў іх сілах затрымаць або павярнуць хаду гісторыі.

Мінула два гады, і вось першынец вялікіх будоўляў камунізма — Волга-Данскі суднаходны канал уступае ў строй. Заўтра ва ўрачыстай абстаноўцы, у прысутнасці будаўнікоў і шматлікіх дэлегацый з усіх канцоў краіны адбудзецца яго адкрыццё. Гэты дзень будзе занесены ў гісторыю будаўніцтва камунізма, як адалата старонка чарговага працоўнага дзённіка савецкага народа, які чарговы магутны ўдар па каварных планах і надзеях напальшчыкаў вайны.

Мімаволі тут успамінаюцца словы Аляксея Максімавіча Горькага, якія ён напісаў яшчэ ў час ажыццяўлення першай сталінскай пяцігодкі і якія праўдзіва і палымына гучаць і сёння: «Мы жывём у эпоху, калі аддзясць ад самых небывалых фантазій да зусім рэальнай сапраўднасці скарачаецца з неверагоднай хуткасцю».

Волга-Данскі канал. У мінулым годзе мне выпала шчаслівая магчымасць пабыць з групай беларускіх пісьменнікаў на гэтай будоўлі. За горадам неўміручай ваеннай славы нашага народа — Сталінградзе раскінуўся поўпустынный, залаты гарачым паўднёвым сонцам, стэп. Вязмежны раўніна з пакатымі ўзгоркамі дыхала гарачыняй. Душны вецер з прыкаспійскіх пустынь гнаў дрэбы пылу, і часам над стэпам уставаў сапраўдны туман з гэтага пылу. Шасцеў, пераліваўся пызымі хвалямі каваць пад узгоркамі.

— А зямля тут цудоўная, — сказаў адзін з нашых суб'есіднікаў. — Там, дзе чалавеку ўдаецца нападць яе вадой, яна родзіць на даіва.

У тыя дні быў самы разгар работ на канале: пракладвалася траса канала па ўсёй аддзясці — ад Калача-па-Дану да Волгі, капаліся катлаваны шлюзавых камер, закладваліся і ўзводзіліся шматлікія службовыя будынкі. Па свежапракладзеных дарогах бясконцымі ланцугамі сьнавалі грузавікі, адвозячы грунт, забяспечваючы плацоўкі будаўнічым матэрыялам. Паварачвалі ў катлаваных свае хобаты экскаватары, цяжка гулі бульдозеры і грейдэры, а недзе воддаль узнімаў у неба вялікую барыстую стэлаву слаўны экскаватар-гігант.

Калі нам прывозілі лічы аб'ёму работ, ужо выкананых і якія прадстаіць выканаць, — яны ўспрымаліся з цяжкасцю. Здавалася часам, што немагчыма ў такіх сціпых тэрмінах, устаноўленых Урадам, асіліць вытворчы план такога гіганцкага памеру. Але ні ў каго з будаўнікоў — шачынаючы ад кіраўнікоў будоўлі і канчаючы радавым трактарыстам — не было і думкі аб тым, што яны могуць не ўкладзецца ў тэрмін. Наадварот, думкі іх былі накіраваны на тое, каб скараціць і гэты сціпы тэрмін.

Савецкая краіна забяспечыла будоўлю першакласнай тэхнікай, у будоўлі прымае ўдзел увесь народ, працаваць тут — высокі гонар для кожнага, і працаваць трэба толькі выдатна, — вось чым жылі і аб чым гаварылі будаўнікі. Працоўныя намаганні многатысячнага калектыва будаўнікоў Волга-Дона завяршыліся дзвер велічнай перамогі: канал гатова, скразны водны шлях, які злучыў усе пяць мораў еўрапейскай часткі Савецкага Саюза, адкрыў!

Імя таго кутка ў краіне, дзе людзі не разваліліся-б гэтай перамоце, не віншавалі-б з ёю будаўнікоў, не накіроўвалі-б лепшыя думы і пацукі роднаму Сталіну, па плану якога ўзведзена гэтая велічная збудаванне. Ад сэрца радуецца і лікуе з гэтага пошыву разам з усім савецкім народам і наш беларускі народ.

Н. ПЯТНІЦКІ

Першынец камунізма

Гэта было зімой мінулага года ў Данскім будаўнічым раёне. Разам з маладым інжынерам Уладзімірам Шараковым і яго сябрамі я стаў на ўсходняй рабачага пасёлка Ільёўка. Адсюль была добра відаць велічная панарама будаўніцтва — высокія рыштываныя 13-га шлюза, насоснай станцыі і велізарны катлаван будучага стэпавага мора — Карпаўскага водасховішча. Міма праходзілі бясконцыя патокі самазвалаў, нагнужаных мэральнымі грунтам.

Над збудаваннімі маячылі высокія стэлы партальных кранаў і шагаючы экскаватараў. Вакол працавалі дзесяткі скрапераў і бульдозераў. У паветры стаў незмаўкачы гул многіх матораў. Мы глядзелі на гэтую велічную карціну стваральнай працы і з захваленнем гаварылі аб буднях волгадонцаў.

— Калі я ўпершыню прыехаў сюды, — летуценна сказаў інжынер Уладзімір Шараков, — мяне адзіўны голы, безмыццёвы стэп. У нас, на Віцебшчыне, столькі зеляніны, столькі азёраў і рэк! І ведаець, вельмі захвалілася бачыць сталінградскія стэпы такімі-ж зялёнымі і квітнеючымі, як нашы палі. Гэтая новае жыццё даць ім Волга-Дон. У імя гэтай мэты варта працаваць, нягледзячы ні на якія цяжкасці.

— Памятаеш, колькі клопату нарабіла табе вада? — напамінуў Уладзіміру нехта з сяброў.

— Так, памятаю, — адказаў Уладзімір. — Сотні людзей некалькі дзён працавалі ў катлаване, а п'яні іх працы тут-жа разбураўся. У тых месцах вядуцца было рачышчы ракі Карпаўкі. Зямля вязкая, у многіх месцах б'юць крынцы. Насосы не ўпраўляліся адкачваць ваду. Аднак мы знайшлі на яе ўправу — пачалі блакіраваць яе іглафільтрамі. Гэта першая спроба ў

гісторыі сусветнай тэхнікі ў такіх умовах. Уладзімір аірнуў на гадзіннік.

— Мне час.

Ён моцна паціскае нам рукі і цвёрдым крокам ідзе насустрач ветру і снегу, насустрач людзям, якія чакаюць яго на будаўнічых рыштывах.

Як звычайна, працавалі на сваіх пастах праслаўлены скраперыст Віктар Мохав, экскаватарчык уральск Іван Худзюкоў, электрваршчыкі беларус Аляксандр Пятасавічкі і украінец Аляксандр Гаўрыленка, выпускнікі Мінскага політэхнічнага інстытута імя І. В. Сталіна Ніна Ананьева, Таісія Кудашова, Станіслаў Сабалеўскі, Самір Хургель і многія іншыя. З няўхільным жадааннем перамагчы ішлі яны ў наступленне на прыроду, як калісьці па гэтым стэпу ішлі савецкія салдаты, знішчаючы заціснутыя ў абшугі пошчышчы нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Волгадонцы і ў гадзіны працы, і ў гадзіны адпачынку жылі адной светлай марай аб тых днях, калі планы і чарцяжы ўвасобіцца ў велічныя абрысы гатовых шлюзаў, насосных станцый, штучных мораў. Гэтая высокая мета штодзённа нараджала новых наватараў, стыханавідаў, дапамагла ім дабіцца небывалых працоўных поспехаў, выклікала нябачаны працоўны ўздым.

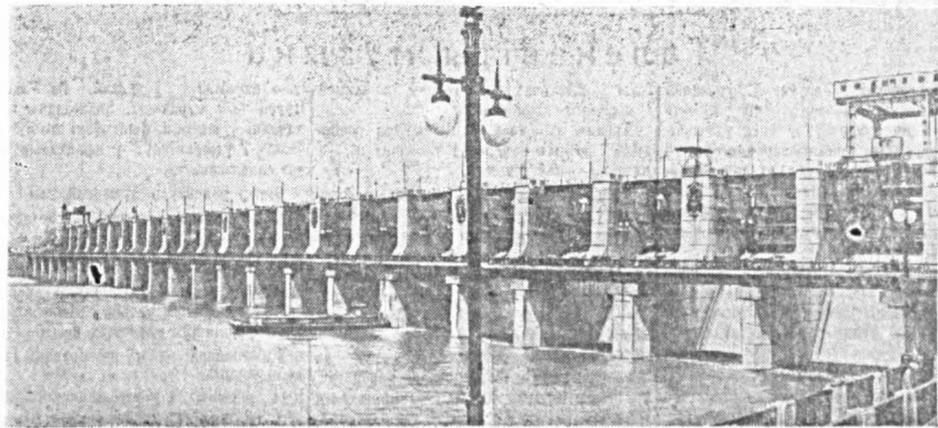
І вось збудзецца! У сталінградскіх стэпах шырока раскінулася новая штучная мора. Лёгкі ветрык гоніць па іх блакітныя хвалі; над морам з крыкамі кружацца белакрылыя чайкі. Па сонях арапальных каналаў вада пайшла ў стэп і напала тысячаў гектараў засушлівай зямлі. Небывалы дагэтуль ураджай будзе атрыманы сёлета ў сталінградскіх стэпах. Бясконцымі залёнымі істужкамі ўнімаюцца з зямлі поле-

ахоўныя палосы. Далёка навокал чуваць праражывы гудкі першых параходаў, якія праходзяць па каналу. Высока над стэпам узняліся манументальныя аркі над шлюзамі, будынкі насосных станцый. І стаяць ім вякамі, як помніку выдатнай славы працоўнага гераізма савецкага народа!

Ія-жа сёння з пацукіём вялікай павагі і ўзячэнсці не ўспомінь інжынераў Шаракова, Сабалеўскага і многіх другіх працоўнікаў, з якімі ў тыя дні мне давялося сустрацца! Як цяпер бачу перад сабой іх ваявыя, мужныя твары, вочы, у якіх ні на хвіліну не пагухае натхнёная творчая думка. Так, гэта сапраўдны стваральнікі, наватары, намаганні якіх скарачаліся тэрміны вялікага будаўніцтва. І ад усёй душы я, як і ўсе савецкія людзі, гавару сваім знаёмым і незнаёмым сябрам — дзякуй! Дзякуй за ваш вялікі ўклад у будаўніцтва першыня камунізма. Кожны з нас хацеў-бы быць на вашым месцы, але не кожнаму выпала такое вялікае шчасце.

Заўтра будаўнікі Волга-Дона збярэцца на гранітным беразе Волгі каля манументальнай скульптуры вялікага Сталіна. З трыбуны будучы зачытаны шматлікія гарачыя віншаванні ў адрас слаўных будаўнікоў. А пасля ў канал увойдуць судны на чале з флагманам — цешаходам «Іосіф Сталін». Гэта будзе азначаць, што Волга-Данскі суднаходны канал імя В. І. Леніна ўступіў у строй.

Вечарам з канца ў канец уздоўж усёй трасы канала, на ўсіх яго збудаваннях заацяюць яркія гірляндзі лампачак. Над сталінградскім стэпам зашліцца яркае чырвонае зарова, зарова шчасця і міру. Усяму свету відаць гэтыя радасныя агні — яркія агні камунізма.

Цыблянскі гідравузел. Участак вадаадпільнай плаціны Цыблянскай ГЭС.

Творы лаўрэатаў Сталінскіх прэмій

Народы змагаюцца

Барацьба народаў свету за свабоду і незалежнасць, за мір і дружбу паміж народамі ўваходзіць у савецкую літаратуру, як дамінуючая, вядучая тэма. Гэтай тэме прысвечаны рад кніг, якія атрымалі Сталінскую прэмію за 1951 год: трылогія В. Васілеўскай «Поляны на балотах», «Зоры ў возеры» і «Рокі гарацаў», раманы А. Мальцова «Югаслаўская трагедыя» і Д. Броміна «Навальніца над Рымам», памфлеты Іракліа Галана, цыкла вершаў Н. Ціханава «Два патокі» і «На Варшаўскім кангрэсе».

«ЮГАСЛАЎСКАЯ ТРАГЕДЫЯ»

У раманы А. Мальцова «Югаслаўская трагедыя» крок за крокам раскрываецца трагедыя свабодналюбивага народа Югаславіі, які стаў ахвярай чорнага зраджэння свайго ўрада.

Гісторыя гэтага зраджэння пачынаецца ў 1941 годзе, калі югаславы паўсталі на абарону свайго зямлі ад гітлераўскіх банд і калі Гітлер знайшоў на Балканах правакатараў і спрактыкаваных шпіянаў, явучаных новым «металом» подласці, здрады і падману. Гэта былі Ціто і яго падручны шпіён Ранкавіч.

Нічога гэтага не ведаў народ. Нічога гэтага не ведаў у 1943 годзе і малады савецкі афіцэр, камандолец Нікалай Загаранаў, які ўдзельнічаў у некалькіх сярбах і фашысцкага канцэнтэра ў Югаславіі. Нікалай Загаранаў уступіў у рады югаслаўскіх партызан. Сардэчна, як брата, сустракаюць яго партызаны. Перад чытачом п'януцца мужныя, адважныя людзі, змагаючы за свабоду. Вось высокародны Іван Міленіч, які называе сябе ў гонар героя кнігі Н. Астроўскага Карачыніным. Вось адважны чарнагорца Тамаш Вучэцін, дэсёрт Джуро Філіповіч, што марыць аб савецкім ладзе ў Югаславіі, палыманы дванаццацігодзям Перучыца, адважны дзяўчына Ружыца. Перад намі — таленавіты і прабацьчыны Арос Івановіч, які стварыў у пасобных партызанскіх атрадах народна-вызваленчую армію...

Гэтыя людзі, як і ўсе простыя людзі Югаславіі, любяць савецкі народ. Гамбола кажаць аб ваяцкага Сталіна жыве ў іх сэрцах. Вось стары селянін серб Вуя Хрысціч, сустракаючы ў сваёй беднай хатцы партызанаў, уключае дорыць ім дбайна захаваныя рэчкі, «вышмыты на канца чырвонымі ніткамі. На фоне зучытай вежы мы прычэпалі: Сталін, і бедная хатка ў якой аддзела прыгажэйшай і святлейшай.

— Жонка вышмала, так? — урадаваўся Іван. — А дзе-ж яна? — Чэтыкі зарэзалі, — глуха выціснуў Хрысціч. — За што? — За гэтыя рэчкі. — А вось другі эпізод: «...нека ўзяліка перад намі амаль стурмак круча з ружовага туды, на якой высокая-высока велізарнымі літарамі было выціснена: «Сталін».

Я здзіўлены спыніўся. — Глядзіце! — з захапленнем усклікнуў я. — На гары Вялікі Шатор, каля свайго сьцяга, — сур'ёзна сказаў Джуро, — а таксама высек гэтыя імя.

— Гэтае імя ў нас у кожнага ў сэрцы, — ціха, з гонарам сказаў Іван. — У раманы паказана, як расла і мацнела дружба і любоў працоўных Югаславіі да ваяцкага рускага народа, да Савецкага Саюза.

Ціто і яго прыхільнікі не жадалі і не абіраўся весці вайну з гітлераўцамі. Выходны штаб павялаў гітлераўцаў і іх разведчы аб падрыхтоўцы кожнай аперцыі партызан. Тужліва рабілася на сэрцы ў партызан. Як растлумачыць, адкуль фашысты гэта ведаюць? Магчыма, памылкі, недагляд, стратэгічная нявыштанасць, няўдажэннасць у партыі? Не. Народ намануты. Знарок распялюцца сілы, знарок парадзіваюць дзеянні. Праваўаецца кроў сваіх. Адываецца гандал. У штабах югаслаўскай арміі з'яўляюцца англа-амерыканскія эмсары, аядамы разведчыкі, дыпламаты-дзялякі. Гестапавец фон Гольц сустракаецца з амерыканскім бізнесменам, падвакоўнікам Макаверам. Гітлераўская аргія перадае свой шпіёнскі штаб і паўнамоцтвы амерыканскай...

Англа-амерыканскія дэлегацыі пачы-

★ А. РАШКОЎСКАЯ ★

наюць гаспадарыць у краіне, як у сваёй хатцы. І чытач, які палюбіў мужных герояў, разумее ўсю глыбіню зраджэння цытаўскай банды.

Нікалай Загаранаў становіцца ахвярай выстралу з-за вугла. На гэтым заканчваецца раманы. Герой твора А. Мальцова яшчэ не ведаюць праўды. Але падзеі наступных гадоў выкрылі да канца зраджэнне югаслаўскага народа.

Надзідзе час, і народ Югаславіі знішчыць ненавіснае ярмо. Перагорнем яшчэ адну старонку сучасных падзей.

«НАВАЛЬНИЦА НАД РЫМАМ»

Італія... Што ўчыць савецкі пісьменнік у Італіі? Што паказаць? Старажытныя руіны Калаіза? Вечна блакітнае неба? Не. Бітву рэвалюцыйных сіл, бітву простых людзей з лагерам агресіі, вайны. Людзі ў лагерах. Амаль заўсёды беспрацоўныя рабочыя, амаль заўсёды галодныя батракі.

Чорная гвардыя Ватыкана на вуліцах Рыма. Гэта — карціна сёньняшняй Італіі. Вось вы ў пакоях «святэйшайшага» папы. Камерцыйны азарт пануе тут. Гульня з амерыканскім імперыялізмам ідзе ў адрытку. «Блаславен божа, які даруе сілу і славу другу нашаму прэзідэнту. У яго зобсе святая царква атрымоўвае падтрымку ў сваёй апостальскай цяжкай справе». — солада спывае папа. Тут гаспадарыць амерыканскі кардынал Спегман і асабісты прадстаўнік ЗША і Ватыкана Майран Тэйлар. Разам з імі каталіцкая царква на чале з папай рабуе і навольці свой народ і вядзе палітычную антыкомуністычную палітыку. Амерыканскі доллар гаспадарыць у Італіі. Занепадае прамісловасць, закрываюцца фабрыкі і заводы. Краіна навадняецца заляжальмі заакаянскімі таварамі.

Раман пераносіць нас у італьянскі гарадок Сан-Кармеліна. Сярод многіх другіх вырашаецца лёс невялікай старой фірмы сінебра Арпа: яна мусіць ліквідавацца. Гаспадары прапануюць часова закрыць фабрыку з тым, каб перайці потым на выраб вяснянай прадукцыі для ЗША. Рабочыя абурваюцца. Выступае камуніст Джыакома Арыста. У адказ чуюцца галасы: — Застанемся тут у цяхах. — Зоймем завод да рандіцы... — Не пусцім штрайббрэхаў рабіць чорную справу.

З'яўляюцца карабінеры. Раздаюцца выстралы. Першая ахвяра — стары сьлесар Чэко Чыкці. Дзеянне рамана пераносіцца на поўдзень Італіі. Баскрайніа зялёныя прасторы. Багата прырода. Але безмяледа і галечы замардавалі сьляны. Зямля-ж належыць памешчыкам і манастырам. Землеўласнікі амаль не апрацоўваюць сваю зямлю. Гэта нявыгода. Значна лепш дабыць грошы з якой-небудзь іншай справы, чым чакаць ураджаю ад сухой, знясіленай глебы.

Сумуюць на працы шырокія, вузлаватыя рукі галодных батракоў. Плачучы і просячы есці галодныя дзеці. Адразу-ж пасля вайны камуністы дамагліся закона аб правах батракоў на апрацоўку пустуючых панскіх зямель. Але ні адзін памешчык не хоча аддаць хоць кавалек свайго зямлі. Урадлівая глеба разрастае бальнягом.

Аднак не толькі туга і адчай у сэрцах сьляны. Нарастае габь, называе працэст. «Даволі нам быць рабаўмі! Хочам працы і міру! Далоў прахляту дожо!»... Натоп батракоў на чале з Праспера Крынам займае невялікі кавалек пустуючэй зямлі памешчыка Гуіда Касіна. Толькі нядоўга папрэцавалі на полі батракі. З'яўляецца ўраўляючы з вартай.

«Ідзі адсюль, валапуга! Ідзі з усёй бандай праць!» Зноў з'яўляюцца жандармы. Зноў лідэра кроў... Зноў забітыя. Але сьляныскі рух узрастае. Барацьба за зямлю, барацьба за мір паміраецца. Падтрыманая рабочымі, абвішчаецца ўсеагульная забастоўка.

У раманы намаленыя хвалючыя вобразы Таленавіты музыкі. Ідуць камуністы! Адае сваё жыццё за народ стары камуніст — дэпутат Серафіна Віскаці.

Італія... Што ўчыць савецкі пісьменнік у Італіі? Што паказаць? Старажытныя руіны Калаіза? Вечна блакітнае неба? Не. Бітву рэвалюцыйных сіл, бітву простых людзей з лагерам агресіі, вайны. Людзі ў лагерах. Амаль заўсёды беспрацоўныя рабочыя, амаль заўсёды галодныя батракі.

★ А. РАШКОЎСКАЯ ★

Іто сын, палыманы юнак Луіджы, адважна прадаўжае справу бацькі...

Так, навальніца над Рымам... Народная навальніца! Больш за п'ятнаццаць мільянаў подпісаў, сабраных у Італіі пад Зваротам Сусветнага Савета Міру за заключэнне Пакта Міру паміж пяццю вялікімі дзяржавамі, паказваюць, як сказаў Таліяці, што мільяны італьянцаў сёння адчуваюць неабходнасць змагацца за мір. Гэтая барацьба за зямлю, за працу цесна звязана з барацьбой за мір, і пра яе расказана раманы.

ВАЧЫМА СОВЕЦКАГА ПАЭТА

...Паэт Нікалай Ціханаў быў у Індыі. Бачыў усё сваімі вачыма.

Цудоўная краіна. Шчодрая зямля. Але ўсё захоплены англа-амерыканскім імперыялістамі. Спраўды, гэта — «край, што так абірае, край, што так уніжыць».

Тонучы ў раскошы, англійскія і амерыканскія пані-камерсанты і палітычныя дзялякі ездзяць на знясіленых рышых, аб'яваюць ў рэстаранах, адкачваюць на пляжах. А ўночы на тратуарах Лахора спяць людзі, аранутыя ў рыззе, людзі, пазабавленыя жыццям і ежы.

У вершы «Чылі» дзесяць вобраз нахобнага каланізатара, які варбуе «рабоў» з рабочых-індусаў:

Работал там пакістанец голы, От голода прокосто плоский, Ударил туюк его, словно молот, К земле пригвоздив, как доску.

Англчаніна сказаў, не моргнувши глазом, Бровью держе и не днував: — Туюк проверьте и за пакагуз Бросьте эту скотину!

— Кто на замену? — Сразу двое Реваулился таких же тощих... И тут спее гней. Ито прачытаў паэт у вачах, у песнях, у сэрцах людзей Пакістана. Народ папярэджае:

Вы не спасётесь ни звоном денег, Ни пулей, ни лжи словами, Со всех пустырей поднимутся тени Всех замученных вами.

Когти сломают вам, перья повыврут, Голову тоже отвинтят.

Уп'яўненасць індусаў, як і мільянаў простых людзей усяго свету, звязана з імям Сталіна:

Это солнце, что трогонит Ночи тьму со всей землей! — Так сказал мне пакистанец, Стоя в глиняной пыли.

Слухаючы на другім Сусветным кангрэсе міру правому Го Мо-жо — гэты голас перамотага Кітая, — індус бачыць у снаіх марах абноўлемаю Індыю, якая ідзе па шляху Кітая...

А вось другі дэлегат Кангрэса — з «чорнай Афрыкі». Яго думкі далёка. Яны там,

Где сёл соломенные улья, Жандарма белого мушкетр, Где по туземцам свищут пуам...

І там ідзе барацьба. Барацьба за мір. Сярод вясёлых дзіцячых падураўкаў Кангрэсу — хусцінак і гаубоў, — акрыяўленая кашуля, прынесена ў залу дэлегатам Парагвая. Гэта кашуля забітага сабра:

Он шел сюда, дорогу пробивая, Его убили! Вот его привез!

Развінаецца савецкі сцяг над сталом савецкай дэлегацыі. Сяды ідуць «пазядзець» людзі розных краін: індус а Далі, стары докер з Калэ, кітайка, негры з ЗША:

Нет подобного на свете, Мы хотим сердца погнеть, Мы хотим под флагом этим Хоть немного посподеть!

Адзінства пачуццяў і думак уздэльнікаў Кангрэса — гэта сіла, матэрыяльная сіла ідзі, што захапіла масы.

Так разгортваюцца ў кнігах Сталінскіх лаўрэатаў старонкі вялікай сучаснай эпохі. Розныя кнігі, розныя жанры. Але ўсёды перад намі адна галоўная дзеючая асоба: народ, яго рух, яго барацьба, яго праца, яго жыццё і мары.

К. РУТШЭЯН.

Да Дня Ваенна-Марскога Флота

Заўтра працоўныя нашай рэспублікі ўрачыста адзначаць Дзень Ваенна-Марскога Флота СССР.

У парк культуры і адпачынку імя А. М. Горкага і парк Чэлюскінцаў арганізаваны спецыяльныя выстаўкі баявой тэхнікі Ваенна-Марскога Флота і матэрыялаў аб развіцці нашага флота, аб караблебудуўніцтве ў Расіі, пачынаючы з першых паруснікаў Пятра I і да сучасных магутных савецкіх лінейкаў і крайсераў. Тут таксама ўстаноўлена схема Волта-Данскага суднаходнага канала імя В. І. Леніна, які злучае нашу сталіцу з паўночным морамі.

На летняй аэстрадзе і ў зялёным театры парка імя Горкага ў Дзень Ваенна-Марскога Флота адбудзецца вялікі канцэрт, у якім прымуць удзел артысты сталінскіх тэатраў, а таксама ўдзельнікі мастацкай самадзейнасці. На ўрачыстым вечары ў Акруговым ДOME афіцэраў выступіць з успамінамі ўдзельнікі Вялікай Айчыннай вайны.

У кінатэатры рэспублікі да Дня Ваенна-Марскога Флота дэманструюцца кінакарціны «Крайсер «Варог», «Адмірал Нахімаў», «Патрыбель «Арла», «Марскі ястраб», «Танкер «Дэрбент» і іншыя. У клубе аўтазавода праводзіцца кінафестываль, прысвечаны Ваенна-Марскому Флоту. Рабочыя і служачыя аўтазавода прагледзяць фільмы «Брананскі «Шапчэжкі», «Шчаслівага плавання», «За тых, хто ў моры», «У мірныя дні» і інш.

У Дзень Ваенна-Марскога Флота на мінскіх возеры спартыўныя калектывы сталіцы будуць аспрэчваць прышчыства на грэблях, плаванні, воднаму пола і прыжках у вяду. Тут адбудзецца шлюпачны парад і запуск плаваючых мадэляў розных тыпаў караблёў. Пярвічная арганізацыя ДТСААФ друкарні імя Сталіна арганізавала шлюпачны пераход па радзе Бярэзіна ад Барысава да Бабруйска. Шлюпачныя пераходы праводзіцца гарадскіх арганізацыяў ДТСААФ Полацка, Віцебска, Гомеля, Магілёва, Мазыра і інш.

У Дзяржаўнай бібліятецы БССР імя В. І. Леніна адкрыта вялікая кніжная і фотадакументальная выстаўка, дзе знаходзіцца работы В. І. Леніна і І. В. Сталіна па пытаннях узброеных сіл нашай дзяржавы, а таксама мастацкая літаратура аб неўміручых подзвігах савецкіх каракоў. Такія-ж выстаўкі арганізаваны ў бібліятэках імя А. М. Горкага, Яўкі Купалы і інш.

Новыя музычныя школы

Для падрыхтоўкі музычна-педагагічных кадраў Гродзенскае педагагічнае вучылішча пераўтвараецца з восені ў музычна-педагагічнае вучылішча, якое будзе рыхтаваць выкладчыкаў музыкі для сярэдніх школ рэспублікі. У гэтым годзе на першы курс будзе прынята 60 чалавек.

Новыя музычныя школы адкрываюцца ў Глыбокім Полацкай вобласці, Чэрвені Мінскай вобласці і Крычэве Магілёўскай вобласці.

Украінскі тэатр у Брэсце

Спектаклем «У стэпах Украіны» пачаў гастролі ў Брэсце Драбавіцкі ўкраінскі музычна-драматычны тэатр. За час гастролі ён паказаў спектаклі: «Калінавы гай», «Украдзенае шчасце», «Непакораныя палтаўчанка», «Марскі вузел», «Запарожца за Дунаем», «Яе сям'я» і інш.

Рад спектаклю будзе паказаны ў раёнах і калгасах вобласці.

Выступленні слоніскіх драмгуртоўцаў

Вялікай папулярнасцю сярод жыхароў раёйнага цэнтру Дзятлава карыстаецца драматычны калектыў Слоніскага раёйнага Дома культуры. За паўгода драмгурток двойчы прызываўся на гастролі ў Дзятлаўскі раён. Драмгуртоўцы паказалі дзядкам п'есы «Васеледзі з пасажам», «Тайная вайна», «Шляхі-дарогі».

Былі дадзены канцэртныя выступленні спевакоў, танцораў, музыкантаў, расказчыкаў і дэкламатараў.

Пісьмо ў рэдакцыю

Дзе купіць патэфонныя пласцінкі?

Знайсці патэфонныя пласцінкі па сваёму густу ў магазінах Магілёўскай вобласці — нялёгкае справа. У райкультура г. Калімавіч ёсць усюго 10—15 пласцінак, падова з іх — фактоты і танго. На адной старонцы школьнага шпітка змяшчаецца спіс пласцінак, якія ёсць у магазіне г. Касцюковіч, нічэ менш — у Хоцімску. Пласцінкі з запісамі Шалігіна, Міхайлава, рускіх і беларускіх народных песень цяжка знайсці нават у Магілёве. Вельмі мала пласцінак з савецкімі песнямі. Нідзе няма і патэфонных іголак.

Аб народных інструментах

За многія стагоддзі свайго існавання беларускі народ стварыў вялікую колькасць розных музычных інструментаў. Да ліку іх належалі дудка, ліра, жалейка, дула, скрыпка, бубен, гуслі, цымбалы, розныя гліняныя гукавыя інструменты і інш., якія захаваліся аж да нашата часу. Амаль усе гэтыя інструменты з невялікімі зменамі ў пабудове і назвах вядомы рускаму і украінскаму народам. Гэта яшчэ раз сведчыць аб агульных вытоках славянскіх культур.

Развіццё народных інструментаў у наш час грунтуецца не на захаванні ў прымыглым і архаічным выглядзе іх пабудовы і магчымасцей, а на іх удасканаленні. Такія інструменты, як дудка, жалейка, ліра, бубен, пасля палепшвання іх якасці занялі сваё месца ў народным аркестры. Цымбалы — найбольш папулярны інструмент у Беларусі — стаў асновай беларускага народнага аркестра і з вялікім поспехам выкарыстоўваюцца як сольны інструмент.

Удасканаленыя цымбалы, зробленыя пры ўдзеле музычнага майстра В. Крайко, вызначаюцца сваімі асаблівасцямі ў пабудове, у прыёмах ігры. Гэтыя удасканаленыя пераўтвараюцца зараз музыкантамі другіх рэспублік, аб чым сведчыць поспыт на літаратуру і рэпертуар для цымбал. Беларускаму цымбаламу вельмі цікаваць артысты і музыканты Польскага ансамбля «Ма-шоўш», а артысты Кітайскага ансамбля нават павезлі да сябе ў якасці падарунка прыму, альт, бас, цымбалы і нашу «школу» ігры на гэтых інструментах.

Значнае месца ў дзейным развіцці народных інструментаў займае падрыхтоўка кваліфікаваных музыкантаў-выканаўцаў. Хоць яшчэ нема п'яра ўстаноўленай методзікі, вучэбных праграм, бедны і сам рэпертуар, тым не менш п'яная работа некаторымі нашымі навучальнымі ўстановамі праводзіцца, і не без поспеху. Мінская музычная школа імя І. П. Аляксандраўскай і рэспубліканская школа-дэяцыя-тэатра рыхтуюць кадры цымбаластаў для музычнага вучылішча і кансерватыві. Сярод іх вызначаюцца сваімі выдатнымі асаблівасцямі вучні Лучанок, Асадчы, Сцяпанав. Аднак нельга не адзначыць зусім неадзінадушныя выпадкі, калі дырэктары дзіцячых домаў № 7 разам з Мінскам гарана пасля чатырох год навучання на класу цымбал без ведама дырэктры музычнай школы і наперакór жададнем саміх вучняў адсылаюць адоўжных выхаванцаў дзіцячых домаў ў другія, немужычныя навучальныя ўстановы.

Галоўнай прычынай слаблага росту і маладо ліку выдатных выканаўцаў-цымбаластаў з'яўляецца недастатковае іх падрыхтоўка ў навучальных установах. Вельмі важна, каб клас цымбал былі адкрыты ў некаторых перыферійных музычных школах.

Мала пішуць для народных інструментаў беларускія кампазітары. За апошнія гады, за выключэннем п'есы Камінскага і праўды Аладова для вучэбных мэт, нічога для цымбал не створана. Такія збычковыя адносіны да цымбал пры наяў-

насці выдатных салястаў-виртуозаў нічым не могуць быць апраўданы.

Мала дамагаюцца азнамяленню з іграй на цымбалах і Дзяржаўнае выдавецтва БССР. За ўвесь час выдавецтва надрукавала толькі адну «Школу для цымбал». Даўно час выдаль найбольш папулярныя творы для народных інструментаў, бо поспыт на гэтую літаратуру вялікі не толькі ў Беларусі, але і ў іншых рэспубліках.

Трэба было-б выдць брашуру аб тым, як пабудаваны новыя цымбалы, каб шырокі распаўсюдзіць гэты вопыт па рэспубліцы і каб нашы народныя майстры замест старых цымбал рабілі новыя. Такі дапаможнік аднаўрае вялікую ролю, тым больш, што ён ужо даўно падрыхтаваны і ляжыць троеці год у рэспубліканскім ДOME народнай творчасці.

На апошнім рэспубліканскім аглядзе сельскай самадзейнасці мы мелі прыклады асаблівых новых цымбал некаторымі майстрамі. Гэта Іван Лычкоўскі з Чэрвеня, Пётр Ясініскі з калгаса «Шлях Леніна» Вілейскага раёна Маладзечанскай вобласці і другія. Рабілі гэтыя цымбалы яны самі.

У самадзейным мастацтве мы маем добрыя прыклады развіцця народных інструментаў. Нам вядомы калектывы і кіраўнікі, якія прызываюць ініцыятыву, энергічна працуюць у гэтым напрамку. Гэта М. Шчарбо ў Мінску (рамесніцкае вучылішча), А. Дзяржэў у Маладзечна (абласны Дом народнай творчасці), В. Лукашонак у Віцебску (промгаспадарства), некаторыя таварышы ў Гомелі, Магілёве, Брэсце, Дзяржынску і Асіповічах. У самадзейных калектывах ёсць багата цымбаластаў, але гэты ў большасці свайго выхавання на старых цымбалах, дзе няма гоўнай храматычнай гамы, малы дыяпазон, вялікі разнабоя ў гукарадзі і строі. Слаба пакуць абстаці справа з музычнай граматыкай. Але жадуючых навучацца высокаму майстэрству, пазнаць музычную граматыку — вельмі многа. Для гэтых мэт насьне час падрыхтаваць «самавучыцель» для новых цымбалаў.

Асноўным прапагандастам дасягненняў народнай інструментальнай музыкі з'яўляецца Беларускі дзяржаўны народны аркестр. Канцэртны дзейнасць па радыё, гастрольныя паездкі па рэспубліцы знамяць шырокае працоўныя масы з лепшымі творамі савецкіх кампазітараў, з класічнай музычнай, а выканаўчым майстэрствам асобных салястаў, з новымі інструментамі. На жаль, ёсць яшчэ выдаткі, калі асобныя кіраўнікі культасветных устаноў няўважліва ставяцца да выступленняў народнага аркестра. Гэта адносіцца і да дырэктры мінскага парка імя Горкага (дырэктар З. Тычына), дзе народны аркестр за ўвесь сезон выступіў усяго толькі два разы.

Цяпер перад намі стаць адназначна і пачасныя задачы — дырар прапагандаваць народныя інструменты, дамагацца яшчэ больш высокага ўраўню майстэрства калектываў і асобных выканаўцаў.

І. ЖЫНОВІЧ, заслужаны артыст БССР.

Палепшыць якасць палітычнага плаката

Палітычны плакат — адзін з важнейшых сродкаў ідэіна-палітычнага выхавання народных мас, мабілізацыі іх на камп'юнае вырашэнне задач будаўніцтва камунізма. Высокае рэалістычнае майстэрства, палітычная зааветнасць савецкіх плакатаў вызначылі іх заслужаны поспех не толькі ў нашай краіне, але і далёка за яе межамі. На міжнародных выстаўках плакаты савецкіх мастакоў заўсёды займаюць першае месца.

Поспеху ў майстэрстве плаката дасягнулі таксама беларускія мастакі С. Раманаў, П. Астроўскі, Е. Тарас, Н. Гуціёў і А. Волкаў.

Плакаты «Партызанам і партызанкам Беларусі — слава», «Герачінам сынама Беларусі — слава» работы С. Раманава пераканаўча перадаюць вобразы героічных сіноў Беларусі, якія ў дні Вялікай Айчыннай вайны мужна абаранялі часці і незалежнасць Радзімы. Асабліва выразны другі плакат, у цэнтры якога — мужнае аблічча савецкага воіна, які перагарадаў дарогу ворагу.

Добрых вынікаў дасягнуў П. Астроўскі. Яго плакат «Новымі вытворчымі поспехамі сустранем дзень выбараў у Вярхоўны Совет Беларускай ССР» вырашаны дэвоці ўдала.

Плакат Е. Тараса «Усе на выбары» вызначаецца лаканічнасцю, добрым эмацыянальным гучаннем і дэходліваецю. Аднак ёсць яшчэ ў нас і шмат хібнага ў гэтай галіне. Плакатысты часта праходзяць міма багата духоўнага жыцця савецкіх людзей, не раскрываюць глыбінні іх пачуццяў, іх высокай сьведомасці і культуры, а паказваюць людзей блізімікі і безкаляровымі. Гэтая думка поўнасцю пацвярджаецца пры азнамяленні з плакатамі Л. Замаха, А. Гершановіча і некаторых другіх аўтараў.

Вельмі няўдалы плакат Л. Замаха «Я буду галасаваць за кандыдатаў сталінскага блока камуністаў і беспартыйных

Людзі будоўляў Мінска

3. На важным участку

Адкрыты комсамольскі сход сабраўся ў прасяяны доху 2-га цагельнага завода. На імправізаванай трыбуне сядзеў дзівачына. Гадарыла яна павольна, нібы ўзвжвала вожнае слова.

— Паглядзіце на Мінск, — казала дзівачына, — ён увесь у рыштваннях. І штодзённая на кожную будоўлю грузавікі прывозіць дзясяткі тысяч штук цагляў.

Дзівачына змоўкала, камечачы край хуцінкі. Потым рашуча запытала:

— А хто робіць працу? Мы. Значыць, у першую чаргу ад нас залежыць будоўніцтва горада...

Прысутныя адзілена пацікалі плячыма. Пачуліся насмешлівыя рэплікі:

— Ты нам, Соня, азбуку не раскажы! — Самі ведаем, што наша праца ідзе на будоўніцтва!

— Тут і дзіця разумее!

Дзівачына перачакала, пакуль сціхнуць галасы, а потым загаварыла настойліва:

— Разумею, кажаце, і дзіця? Я гэтак жа думаю... Але вось гэтую простую рэч не могуць зразумець нашы рамонтнікі Багук і Арамковіч. Сёння мы недалі будоўніцтву тры тысячы штук цагляў. Гэта-ж, таварышы комсамольцы, цэлы працэнт у будынку! І фэй-а-за таго, што гліну не падалі своєчасова з кар'ера.

Выступалі ў спрэчках і другія комсамольцы. Усе гаварылі, што ваганяцны парк не абдзецца паводку гліны, што ваганяцкі рамонтуюцца несвоечасова, і кожны дзень у час рэйсаў адбываюцца аварыі.

Уважліва слухалі комсамольцы партрота завода Шаблова. У заключэнне сваёй прамоў ён сказаў:

— Я прапую паслаць на гэты ўчастак ініцыятыўнага слесара. Давайце разам паздумам, каго.

— Комсамольца Гаркавага! — пачуліся галасы.

На тым і пагадзіўся комсамольскі сход. У ваганяцны парк быў накіраваны слесар Уладзімір Гаркава.

Усе — і партрорт, і механік, і дырэктар завода — былі ўзрушаны, што толькі Гаркава можа ўзначаліць гэты ўчастак, усе верылі ў сілы знаходлівага, стараннага слесара. Сумняваўся спачатку толькі сам Уладзімір.

Пасля комсамольскага сходу ён падыйшоў да партрота і, запінаючыся ад хвалявання, загаварыў:

— Васяя я, Васіль Іванавіч, што не апраўдаю давер'я комсамольцаў. Багук і Арамковіч удавіх не справіліся...

— Цяжкай палатка не треба, — сказаў партрорт. — Я веру, што ты справішыся...

Слова партрота Шаблова, які мог у партрортны момант падтрымаць чалавека, нарадзілі ў Гаркавага ўпэўненасць і жаданне смежа ўзяцца за новую справу.

З трэцяга рэйсу электравоз не вярнуўся з кар'ера. Прайшоў пяць мінут, сем дзесяці, а састаў усё яшчэ не паказваўся з-за павароту. Гаркава не вытрымаў. Ён паклаў у кішэню камбізона гаечныя ключы і шырокай размахыстай хадю пайшоў уцяж вузакалежкі.

З трэцяга рэйсу электравоз не вярнуўся з кар'ера. Прайшоў пяць мінут, сем дзесяці, а састаў усё яшчэ не паказваўся з-за павароту. Гаркава не вытрымаў. Ён паклаў у кішэню камбізона гаечныя ключы і шырокай размахыстай хадю пайшоў уцяж вузакалежкі.

З трэцяга рэйсу электравоз не вярнуўся з кар'ера, састаў нагужаны глінай састаў ваганяц. Калі яго мігусіліся адкатчыцы, спрабуючы ўцяж перакудзены ваганяцкі.

— Што-ж там здарылася? — і слесар прыбавіў крок.

— Падшыпнік допнуў, — вінавата растлумачыла яму матарыстка Вольга Жардэцкая, калі ён падыйшоў да электравоза.

— Бачу, — нахмурыўся Гаркава, разглядаючы падшыпнік. — Усё гнезваніцу разнесла...

Ён не стаў атрымліваць з-за адной ваганяцкі ўзвёс састаў, бо адрамантаваць яе на месцы было немагчыма. Напраўную ваганяцку сцягнулі з раек, сцяпілі састаў, і электравоз накіраваў да прэсаў. Слесар сядзеў на электравозе і пільна наглядаў за саставам. Потым звярнуўся да Жардэцкай:

— Як гэта магло здарыцца, Вольга? Падшыпнік-жа толькі ўчора я паставіў... Зусім новы...

— Сама не ведаю, — разгублена паціснула плячыма дзівачына.

Калі Жардэцкая, пакінуўшы я прэсавы цах ваганяцкі з глінай, націснула паражня, Гаркава зноў сеў на электравоз. Ён рашыў высветліць прычыну аварыі.

На зваротным шляху ўсё стала зразумелым. На спуску матарыстка розка за тармазіла. Ад моцнага штуршка залызгалі

ваганяцкі. Кузаў апошняй модна нахіліўся. З яго пасыпалася гліна. Гаркава ўзмахнуў рукой. Жардэцкая спыніла электравоз. Слесар абыйшоў увесь састаў. На пачасце, паломак не было. Уладзімір выпраміў кузаў крайняй ваганяцкі, замацаваў тармазную ручку.

— Тармазі павольна, — сказаў Уладзімір, падыходзячы да Жардэцкай. — Бачыш, што атрымліваецца ад раптоўнага тармажэння? Цяпер мне зразумела, чаму буксу разарвала.

Гаркава сеў за матор і павёў састаў. Пакуль ехаў да прэсаў, ён тлумачыў дзівачыню, як треба тармазіць, каб не было штуршкоў.

Дзень і ноч неспяча гудзелі глінамашалкі. Распёрта вальцамі гліна бяскончым патокам ішла да прэсаў. У паветры мігавалі аўтаматныя нажы, разразаючы жаўтаваты гліняны брусы на аднолькавыя прамавугольныя часткі. Дзівачы падходзілі да канвеера сырую цаглу і срыпты ўкладвалі яе на пад'ёмнік. Адсюль цаглу везлі ў сушыльныя камеры.

Прэсы працавалі на поўную магутнасць. Цэх пачаў даваць да шасцідзясці тысяч штук сырца ў змену. У гэтым была залюта ваганяцкага парка. Аварыі зусім спыніліся.

Пачальнік цах сырца Пярэдава радаваўся. Сустрэўшы партрота, ён паведаміў:

— Не паспяваем прымаць гліну. Вось як наладзіў Гаркава транспартуючку!

— Не дарэмна, кажаш, паслаў яго ў ваганяцны парк? — спытаў партрорт і дадаў: — Цяпер справа за вамі. Паднімайце «пару»...

Аб Гаркавым загаварылі на заводзе. Яго імя з паваяг называлі на сходах, прыводзілі ў прыклад другім. Але сам ён не быў задаволены сваёй работай. Яго думка не давалі спакою падшыпнікі. Слесар іх і чысціў і змазваў — а яны ўсёроўна хутка паваліліся. Амаль кожны дзень на якой-небудзь ваганяцкі прыходзіла мяняць падшыпнік.

Уладзімір настойліва шукаў спосаб, каб павялічыць тэрмін работы падшыпнікаў. І ўсё-ж пошукі доўга не прынеслі жаданых вынікаў.

І вось аднойчы раніцою ён звярнуўся да механіка:

— Думка ў мяне адна ёсць, Юлій Іванавіч, — сказаў Гаркава. — Мне здаецца, што можна павялічыць колькасць рэйсаў электравоза.

— За кошт чаго?

— За кошт падшыпнікаў... У нас яны хутка зношваюцца. А калі паставіць слязіналы падшыпнік з лямцавай пракалкай?

Механік моўчкі слухаў слесара. Потым паклаў сваю шырокую далонь на плячо Уладзіміра і сказаў:

— Правільна прыдумалі! Ідзі з гэтай прапановай да галоўнага інжынера...

Прыходзячы цёплым позіркам постаць комсамольца, механік сказаў:

— Творчы чалавек Гаркава. Далёка ўперад глядзіць.

Уладзімір настойліва шукаў спосаб, каб павялічыць тэрмін работы падшыпнікаў. І ўсё-ж пошукі доўга не прынеслі жаданых вынікаў.

І вось аднойчы раніцою ён звярнуўся да механіка:

— Думка ў мяне адна ёсць, Юлій Іванавіч, — сказаў Гаркава. — Мне здаецца, што можна павялічыць колькасць рэйсаў электравоза.

— За кошт чаго?

— За кошт падшыпнікаў... У нас яны хутка зношваюцца. А калі паставіць слязіналы падшыпнік з лямцавай пракалкай?

Механік моўчкі слухаў слесара. Потым паклаў сваю шырокую далонь на плячо Уладзіміра і сказаў:

— Правільна прыдумалі! Ідзі з гэтай прапановай да галоўнага інжынера...

Прыходзячы цёплым позіркам постаць комсамольца, механік сказаў:

— Творчы чалавек Гаркава. Далёка ўперад глядзіць.

СССР павіны ў бліжэйшым час змясціць таксама крытычныя артыкулы аб дасягненні і недахопах твораў беларускай літаратуры ў адноставанні жыцця і працы механізатараў.

Для пазедкі ў перадавыя МТС прысланы вылучае брыгаду пісьменнікаў. Абласны літ'аб'яднаннем указана на неабходнасць актывнага ўдзелу ў перыядычным друку па асветленню жыцця і працы перадавой машына-трактарных станцый. Намечана выдаць зборнік мастацкіх твораў.

Уладзімір настойліва шукаў спосаб, каб павялічыць тэрмін работы падшыпнікаў. І ўсё-ж пошукі доўга не прынеслі жаданых вынікаў.

І вось аднойчы раніцою ён звярнуўся да механіка:

— Думка ў мяне адна ёсць, Юлій Іванавіч, — сказаў Гаркава. — Мне здаецца, што можна павялічыць колькасць рэйсаў электравоза.

— За кошт чаго?

— За кошт падшыпнікаў... У нас яны хутка зношваюцца. А калі паставіць слязіналы падшыпнік з лямцавай пракалкай?

Механік моўчкі слухаў слесара. Потым паклаў сваю шырокую далонь на плячо Уладзіміра і сказаў:

— Правільна прыдумалі! Ідзі з гэтай прапановай да галоўнага інжынера...

Прыходзячы цёплым позіркам постаць комсамольца, механік сказаў:

— Творчы чалавек Гаркава. Далёка ўперад глядзіць.

Мастакі рыхтуюцца да дэкады

У верасні адбудзецца мінская абласная выстаўка выяўленчага мастацтва. Зараз адбіраюцца лепшыя працы самадзейных мастакоў, скульптараў, рэзчыкаў па дрэву і косці, майстроў інкрустацыі, керамікі, ткацтва, вышыўкі, мастацкага фатаграфавання.

Да выстаўкі дзейна рыхтуюцца студыя выяўленчага мастацтва пры Палатцы культуры Аўтапрамбуда.

Мастак-самавучка, рабочы аўтазавода К. Харэвіч працуе над кампазіцыяй «Будуўніцтва цах» і карцінай «Колі на выпасе». Маляр П. Ступакоў стварае кампазіцыю «Амерыканскія авэрсты ў Карэі», а скульптар-самавучка, рабочы аўтазавода Ф. Развін — бюст сакратара компарты Франці Жак Дзюкло. Мастацкія творы, прысвечаныя тэме мірнай стваральнай працы, заканчваюць М. Лаўрыновіч і Г. Вайшко.

Цікавыя экспанаты да выстаўкі рыхтую рабочы-інкрустатар Мінскага завода імя Молатава Г. Гебелеў. Ён заканчвае работу над афармленнем беларускім арнаментам партрэта вялікага рускага пісьменніка А. М. Горкага. Мадэльшчык-інкрустатар гэтага завода К. Цялоўскі заканчвае партрэт П. К. Панамарніка.

Праўленне Саюза савецкіх мастакоў БССР для акавання практычнай дапамогай вылучыла выкладчыка Мінскага мастацкага вучылішча Л. Лейтмана, які кансультуе мастакоў.

Мастак-самавучка, рабочы аўтазавода К. Харэвіч працуе над кампазіцыяй «Будуўніцтва цах» і карцінай «Колі на выпасе». Маляр П. Ступакоў стварае кампазіцыю «Амерыканскія авэрсты ў Карэі», а скульптар-самавучка, рабочы аўтазавода Ф. Развін — бюст сакратара компарты Франці Жак Дзюкло. Мастацкія творы, прысвечаныя тэме мірнай стваральнай працы, заканчваюць М. Лаўрыновіч і Г. Вайшко.

Цікавыя экспанаты да выстаўкі рыхтую рабочы-інкрустатар Мінскага завода імя Молатава Г. Гебелеў. Ён заканчвае работу над афармленнем беларускім арнаментам партрэта вялікага рускага пісьменніка А. М. Горкага. Мадэльшчык-інкрустатар гэтага завода К. Цялоўскі заканчвае партрэт П. К. Панамарніка.

Праўленне Саюза савецкіх мастакоў БССР для акавання практычнай дапамогай вылучыла выкладчыка Мінскага мастацкага вучылішча Л. Лейтмана, які кансультуе мастакоў.

Мастак-самавучка, рабочы аўтазавода К. Харэвіч працуе над кампазіцыяй «Будуўніцтва цах» і карцінай «Колі на выпасе». Маляр П. Ступакоў стварае кампазіцыю «Амерыканскія авэрсты ў Карэі», а скульптар-самавучка, рабочы аўтазавода Ф. Развін — бюст сакратара компарты Франці Жак Дзюкло. Мастацкія творы, прысвечаныя тэме мірнай стваральнай працы, заканчваюць М. Лаўрыновіч і Г. Вайшко.

Цікавыя экспанаты да выстаўкі рыхтую рабочы-інкрустатар Мінскага завода імя Молатава Г. Гебелеў. Ён заканчвае работу над афармленнем беларускім арнаментам партрэта вялікага рускага пісьменніка А. М. Горкага. Мадэльшчык-інкрустатар гэтага завода К. Цялоўскі заканчвае партрэт П. К. Панамарніка.

Праўленне Саюза савецкіх мастакоў БССР для акавання практычнай дапамогай вылучыла выкладчыка Мінскага мастацкага вучылішча Л. Лейтмана, які кансультуе мастакоў.

Мастак-самавучка, рабочы аўтазавода К. Харэвіч працуе над кампазіцыяй «Будуўніцтва цах» і карцінай «Колі на выпасе». Маляр П. Ступакоў стварае кампазіцыю «Амерыканскія авэрсты ў Карэі», а скульптар-самавучка, рабочы аўтазавода Ф. Развін — бюст сакратара компарты Франці Жак Дзюкло. Мастацкія творы, прысвечаныя тэме мірнай стваральнай працы, заканчваюць М. Лаўрыновіч і Г. Вайшко.

Цікавыя экспанаты да выстаўкі рыхтую рабочы-інкрустатар Мінскага завода імя Молатава Г. Гебелеў. Ён заканчвае работу над афармленнем беларускім арнаментам партрэта вялікага рускага пісьменніка А. М. Горкага. Мадэльшчык-інкрустатар гэтага завода К. Цялоўскі заканчвае партрэт П. К. Панамарніка.

Праўленне Саюза савецкіх мастакоў БССР для акавання практычнай дапамогай вылучыла выкладчыка Мінскага мастацкага вучылішча Л. Лейтмана, які кансультуе мастакоў.

Мастак-самавучка, рабочы аўтазавода К. Харэвіч працуе над кампазіцыяй «Будуўніцтва цах» і карцінай «Колі на выпасе». Маляр П. Ступакоў стварае кампазіцыю «Амерыканскія авэрсты ў Карэі», а скульптар-самавучка, рабочы аўтазавода Ф. Развін — бюст сакратара компарты Франці Жак Дзюкло. Мастацкія творы, прысвечаныя тэме мірнай стваральнай працы, заканчваюць М. Лаўрыновіч і Г. Вайшко.

Цікавыя экспанаты да выстаўкі рыхтую рабочы-інкрустатар Мінскага завода імя Молатава Г. Гебелеў. Ён заканчвае работу над афармленнем беларускім арнаментам партрэта вялікага рускага пісьменніка А. М. Горкага. Мадэльшчык-інкрустатар гэтага завода К. Цялоўскі заканчвае партрэт П. К. Панамарніка.

Праўленне Саюза савецкіх мастакоў БССР для акавання практычнай дапамогай вылучыла выкладчыка Мінскага мастацкага вучылішча Л. Лейтмана, які кансультуе мастакоў.

Мастак-самавучка, рабочы аўтазавода К. Харэвіч працуе над кампазіцыяй «Будуўніцтва цах» і карцінай «Колі на выпасе». Маляр П. Ступакоў стварае кампазіцыю «Амерыканскія авэрсты ў Карэі», а скульптар-самавучка, рабочы аўтазавода Ф. Развін — бюст сакратара компарты Франці Жак Дзюкло. Мастацкія творы, прысвечаныя тэме мірнай стваральнай працы, заканчваюць М. Лаўрыновіч і Г. Вайшко.

Цікавыя экспанаты да выстаўкі рыхтую рабочы-інкрустатар Мінскага завода імя Молатава Г. Гебелеў. Ён заканчвае работу над афармленнем беларускім арнаментам партрэта вялікага рускага пісьменніка А. М. Горкага. Мадэльшчык-інкрустатар гэтага завода К. Цялоўскі заканчвае партрэт П. К. Панамарніка.

Праўленне Саюза савецкіх мастакоў БССР для акавання практычнай дапамогай вылучыла выкладчыка Мінскага мастацкага вучылішча Л. Лейтмана, які кансультуе мастакоў.

Мастак-самавучка, рабочы аўтазавода К. Харэвіч працуе над кампазіцыяй «Будуўніцтва цах» і карцінай «Колі на выпасе». Маляр П. Ступакоў стварае кампазіцыю «Амерыканскія авэрсты ў Карэі», а скульптар-самавучка, рабочы аўтазавода Ф. Развін — бюст сакратара компарты Франці Жак Дзюкло. Мастацкія творы, прысвечаныя тэме мірнай стваральнай працы, заканчваюць М. Лаўрыновіч і Г. Вайшко.

Цікавыя экспанаты да выстаўкі рыхтую рабочы-інкрустатар Мінскага завода імя Молатава Г. Гебелеў. Ён заканчвае работу над афармленнем беларускім арнаментам партрэта вялікага рускага пісьменніка А. М. Горкага. Мадэльшчык-інкрустатар гэтага завода К. Цялоўскі заканчвае партрэт П. К. Панамарніка.

Праўленне Саюза савецкіх мастакоў БССР для акавання практычнай дапамогай вылучыла выкладчыка Мінскага мастацкага вучылішча Л. Лейтмана, які кансультуе мастакоў.

Мастак-самавучка, рабочы аўтазавода К. Харэвіч працуе над кампазіцыяй «Будуўніцтва цах» і карцінай «Колі на выпасе». Маляр П. Ступакоў стварае кампазіцыю «Амерыканскія авэрсты ў Карэі», а скульптар-самавучка, рабочы аўтазавода Ф. Развін — бюст сакратара компарты Франці Жак Дзюкло. Мастацкія творы, прысвечаныя тэме мірнай стваральнай працы, заканчваюць М. Лаўрыновіч і Г. Вайшко.

Цікавыя экспанаты да выстаўкі рыхтую рабочы-інкрустатар Мінскага завода імя Молатава Г. Гебелеў. Ён заканчвае работу над афармленнем беларускім арнаментам партрэта вялікага рускага пісьменніка А. М. Горкага. Мадэльшчык-інкрустатар гэтага завода К. Цялоўскі заканчвае партрэт П. К. Панамарніка.

Праўленне Саюза савецкіх мастакоў БССР для акавання практычнай дапамогай вылучыла выкладчыка Мінскага мастацкага вучылішча Л. Лейтмана, які кансультуе мастакоў.

Мастак-самавучка, рабочы аўтазавода К. Харэвіч працуе над кампазіцыяй «Будуўніцтва цах» і карцінай «Колі на выпасе». Маляр П. Ступакоў стварае кампазіцыю «Амерыканскія авэрсты ў Карэі», а скульптар-самавучка, рабочы аўтазавода Ф. Развін — бюст сакратара компарты Франці Жак Дзюкло. Мастацкія творы, прысвечаныя тэме мірнай стваральнай працы, заканчваюць М. Лаўрыновіч і Г. Вайшко.

Цікавыя экспанаты да выстаўкі рыхтую рабочы-інкрустатар Мінскага завода імя Молатава Г. Гебелеў. Ён заканчвае работу над афармленнем беларускім арнаментам партрэта вялікага рускага пісьменніка А. М. Горкага. Мадэльшчык-інкрустатар гэтага завода К. Цялоўскі заканчвае партрэт П. К. Панамарніка.

Праўленне Саюза савецкіх мастакоў БССР для акавання практычнай дапамогай вылучыла выкладчыка Мінскага мастацкага вучылішча Л. Лейтмана, які кансультуе мастакоў.

Мастак-самавучка, рабочы аўтазавода К. Харэвіч працуе над кампазіцыяй «Будуўніцтва цах» і карцінай «Колі на выпасе». Маляр П. Ступакоў стварае кампазіцыю «Амерыканскія авэрсты ў Карэі», а скульптар-самавучка, рабочы аўтазавода Ф. Развін — бюст сакратара компарты Франці Жак Дзюкло. Мастацкія творы, прысвечаныя тэме мірнай стваральнай працы, заканчваюць М. Лаўрыновіч і Г. Вайшко.

Цікавыя экспанаты да выстаўкі рыхтую рабочы-інкрустатар Мінскага завода імя Молатава Г. Гебелеў. Ён заканчвае работу над афармленнем беларускім арнаментам партрэта вялікага рускага пісьменніка А. М. Горкага. Мадэльшчык-інкрустатар гэтага завода К. Цялоўскі заканчвае партрэт П. К. Панамарніка.

Праўленне Саюза савецкіх мастакоў БССР для акавання практычнай дапамогай вылучыла выкладчыка Мінскага мастацкага вучылішча Л. Лейтмана, які кансультуе мастакоў.

Мастак-самавучка, рабочы аўтазавода К. Харэвіч працуе над кампазіцыяй «Будуўніцтва цах» і карцінай «Колі на выпасе». Маляр П. Ступакоў стварае кампазіцыю «Амерыканскія авэрсты ў Карэі», а скульптар-самавучка, рабочы аўтазавода Ф. Развін — бюст сакратара компарты Франці Жак Дзюкло. Мастацкія творы, прысвечаныя тэме мірнай стваральнай працы, заканчваюць М. Лаўрыновіч і Г. Вайшко.

Цікавыя экспанаты да выстаўкі рыхтую рабочы-інкрустатар Мінскага завода імя Молатава Г. Гебелеў. Ён заканчвае работу над афармленнем беларускім арнаментам партрэта вялікага рускага пісьменніка А. М. Горкага. Мадэльшчык-інкрустатар гэтага завода К. Цялоўскі заканчвае партрэт П. К. Панамарніка.

Праўленне Саюза савецкіх мастакоў БССР для акавання практычнай дапамогай вылучыла выкладчыка Мінскага мастацкага вучылішча Л. Лейтмана, які кансультуе мастакоў.

Мастак-самавучка, рабочы аўтазавода К. Харэвіч працуе над кампазіцыяй «Будуўніцтва цах» і карцінай «Колі на выпасе». Маляр П. Ступакоў стварае кампазіцыю «Амерыканскія авэрсты ў Карэі», а скульптар-самавучка, рабочы аўтазавода Ф. Развін — бюст сакратара компарты Франці Жак Дзюкло. Мастацкія творы, прысвечаныя тэме мірнай стваральнай працы, заканчваюць М. Лаўрыновіч і Г. Вайшко.

Цікавыя экспанаты да выстаўкі рыхтую рабочы-інкрустатар Мінскага завода імя Молатава Г. Гебелеў. Ён заканчвае работу над афармленнем беларускім арнаментам партрэта вялікага рускага пісьменніка А. М. Горкага. Мадэльшчык-інкрустатар гэтага завода К. Цялоўскі заканчвае партрэт П. К. Панамарніка.

Праўленне Саюза савецкіх мастакоў БССР для акавання практычнай дапамогай вылучыла выкладчыка Мінскага мастацкага вучылішча Л. Лейтмана, які кансультуе мастакоў.

Мастак-самавучка, рабочы аўтазавода К. Харэвіч працуе над кампазіцыяй «Будуўніцтва цах» і карцінай «Колі на выпасе». Маляр П. Ступакоў стварае кампазіцыю «Амерыканскія авэрсты ў Карэі», а скульптар-самавучка, рабочы аўтазавода Ф. Развін — бюст сакратара компарты Франці Жак Дзюкло. Мастацкія творы, прысвечаныя тэме мірнай стваральнай працы, заканчваюць М. Лаўрыновіч і Г. Вайшко.

Цікавыя экспанаты да выстаўкі рыхтую рабочы-інкрустатар Мінскага завода імя Молатава Г. Гебелеў. Ён заканчвае работу над афармленнем беларускім арнаментам партрэта вялікага рускага пісьменніка А. М. Горкага. Мадэльшчык-інкрустатар гэтага завода К. Цялоўскі заканчвае партрэт П. К. Панамарніка.

Праўленне Саюза савецкіх мастакоў БССР для акавання практычнай дапамогай вылучыла выкладчыка Мінскага мастацкага вучылішча Л. Лейтмана, які кансультуе мастакоў.

Мастак-самавучка, рабочы аўтазавода К. Харэвіч працуе над кампазіцыяй «Будуўніцтва цах» і карцінай «Колі на выпасе». Маляр П. Ступакоў стварае кампазіцыю «Амерыканскія авэрсты ў Карэі», а скульптар-самавучка, рабочы аўтазавода Ф. Развін — бюст сакратара компарты Франці Жак Дзюкло. Мастацкія творы, прысвечаныя тэме мірнай стваральнай працы, заканчваюць М. Лаўрыновіч і Г. Вайшко.

Цікавыя экспанаты да выстаўкі рыхтую рабочы-інкрустатар Мінскага завода імя Молатава Г. Гебелеў. Ён заканчвае работу над афармленнем беларускім арнаментам партрэта вялікага рускага пісьменніка А. М. Горкага. Мадэльшчык-інкрустатар гэтага завода К. Цялоўскі заканчвае партрэт П. К. Панамарніка.

Праўленне Саюза савецкіх мастакоў БССР для акавання практычнай дапамогай вылучыла выкладчыка Мінскага мастацкага вучылішча Л. Лейтмана, які кансультуе мастакоў.

Мастак-самавучка, рабочы аўтазавода К. Харэвіч працуе над кампазіцыяй «Будуўніцтва цах» і карцінай «Колі на выпасе». Маляр П. Ступакоў стварае кампазіцыю «Амерыканскія авэрсты ў Карэі», а скульптар-самавучка, рабочы аўтазавода Ф. Развін — бюст сакратара компарты Франці Жак Дзюкло. Мастацкія творы, прысвечаныя тэме мірнай стваральнай працы, заканчваюць М. Лаўрыновіч і Г. Вайшко.

Цікавыя экспанаты да выстаўкі рыхтую рабочы-інкрустатар Мінскага завода імя Молатава Г. Гебелеў. Ён заканчвае работу над афармленнем беларускім арнаментам партрэта вялікага рускага пісьменніка А. М. Горкага. Мадэльшчык-інкрустатар гэтага завода К. Цялоўскі заканчвае партрэт П. К. Панамарніка.

Праўленне Саюза савецкіх мастакоў БССР для акавання практычнай дапамогай вылучыла выкладчыка Мінскага мастацкага вучылішча Л. Лейтмана, які кансультуе мастакоў.

Унутранае афармленне будынка

За апошні час у Мінску пабудавана шмат значных па сваёй архітэктурцы будынкаў, якія ствараюць велічэнае аблічча цэнтральнай магістралі горада — Савецкай вуліцы.

У архітэктурцы гэтых будынкаў ёсць багата наватарскай думкі. Але, на жаль, часам сустракаюцца і недасканалыя рэчы, недапрацаваныя дэталі.

Вельмі важным элементам новых будынкаў з'яўляецца іх унутранае афармленне.

Практыка нашага будаўніцтва паказвае, што пры ўмелым выкарыстанні нават недарагіх матэрыялаў можна дамагчыся высокай архітэктурна-мастацкай якасці ўнутранага афармлення будынкаў.

Будынак Цэнтральнага ўніверсітэта ў Мінску (архітэктар Герарт) афармлены з густам, у строгіх формах. Тут скарыстаны рознастайны будаўнічы матэрыялы: металізаваная кераміка, граніт, штучны мармур, гальвананарошчванне і анадыраванне металу, бронза, арнаментальнае шкло, малазіка, дуб, арахавае і чырвонае дрэва, гіпс і інш. Гэтыя матэрыялы на ўмелых руках майстроў стварылі багатую і разам з тым струюю і выразную кампазіцыю афармлення гандлёвага будынка.

У афармленні ўніверсітэта ўпершыню прыменены ў шырокіх маштабах матывы беларускага народнага арнамента. Тут вельмі мала лепкі і амаль адсутнічаюць жывапісныя і малярныя работы. Добры матэрыял пры ўмелым яго скарыстанні і апрацоўцы сам па сабе здольны даць не менш эфекту, чым любая лепка і жывапіс.

Такія-ж спосабы афармлення ўжыты і ў цэнтральнай апіцы па Савецкай вуліцы.

Архітэктар Бенедзіктаў здолеў стварыць пры дапамозе аднаго матэрыялу — дрэва — цікавае і арыгнальнае афармленне памяшкання. Мяккае святло, кэсонная прэсты, малыя акна ашчэдна абсталяваныя — усё падпарадкавана аўтарам найбольшае аддабленню памяшкання.

Вялікае значэнне мае якасць аддзелачных работ. У гэтых адносінах Бенедзіктаў прапанаваў. Вабруйскай мазельнай фабрыка імя Халтурнына бліскуча выканала заказ будаўнікоў. Зроблена ёю з палітурнага албанскага араха афармленне вылікае захалпенне ўсёх наведвальнікаў аптэкі.

На вялікі жаль, здавалася-б відэаважна для ўсёх правіла — будаваць па зацверджанаму праекту — часта не захоўваюцца. Возьмем для прыкладу афармленне магазіна Галоўгастронама на Савецкай вуліцы. Тэма інтэр'ера, распрацаваная архітэктарам Шнігеліманам, была прысвечана каласнаму жыццю. Згодна прынятага праекта, усё аркі-партызан, якія дзеляць даволі вузкае памяшканне на асобныя часткі, павіны былі афармленыя багатым керамічным беларускім арнаментам, а рабочае месца — майлікай з прыгожым малюнкам вазы з садавінай. Тарцоўны бок меркавалася запоўніць вялікім жывапісным ці мазічным панно «Збор ураджання».

Па віне Міністэрства гандлю гэтая багатая задума не была ажыццэўлена, хоць

За апошні час у Мінску пабудавана шмат значных па сваёй архітэктурцы будынкаў, якія ствараюць велічэнае аблічча цэнтральнай ма

Восем год Народной Польши

22 ліпеня ўся Польшча — ад Белавежскай пушчы да рэк Одэр і Нейсе, ад Балтыкі да Карпат — апыралася ў чырвоно-белыя сцягі. Польскі народ адзначыў у гэты дзень восьмую гадавіну свайго нацыянальнага і сацыяльнага вызвалення.

Свята адраджэння Польшчы сулала са значна большай падавай і гістарычнай распуцілі — прыняццем новай канстытуцыі, якая падняла вышкі велярарнага змянен у жыцці краіны.

З вялікай радасцю сустрэў польскі народ вестку аб прыняцці новай канстытуцыі. Раніцай 22 ліпеня на плошчы Перамогі ў Варшаве сабраўся стотысячны мітынг уздымаючы заліты — мадаль будаўніцтва Польшчы. Выступавшы на мітынг, прэзідэнт Польскай Народнай Рэспублікі Балеслаў Берут сказаў:

«Восем год назад на польскія землі, якія знаходзіліся ў той час пад ярмом гітлераўскага захопнікаў, уступіла брацкая Савецкая Армія-вызавальніца. Святочныя сёння дзень вызвалення, польскі народ выказвае сваю гарачую падаву і пацупіць дружбы са савецкім народам і іх правядуру валакума Сталіну».

Цяпер Польшча непахісна стаіць у рэдах лагера дэмакратыі і сацыялізма. Рэжым народнай дэмакратыі, які паспяхова ажыццяўляе функцыі дыктатуры пралетарыята, адкрыў базмежныя магчымасці для гаспадарчага і культурнага развіцця краіны.

Пасля прыняцця ў 1950 годзе шасцігадовага плана ўся Польшча заняла агнямі новабудуўня. У 1951 годзе было пабудавана і здадзена ў эксплуатацыю больш 30 буйных прамысловых прадпрыемстваў: Варшаўскі завод легкавых і Люблінскі завод грузавых аўтамабіляў, хімічны завод у Візаве, доменная печ у Сілаві — самая буйная ў Еўропе, новы сталеліцейны цэх з магутаў марганцаўскай печу на метаўургічным камбінаце ў Чынастохаве і г. д.

У Кракаўскім ваяводства, адкуль у 1912—1914 гг. В. І. Ленін кіраваў рэвалюцыйнай барацьбой большавіцкай партыі, разгарнулася будаўніцтва вялікага прамысловага сацыялістычнага горада Новая Гута. Тут будзе буйнейшы ў Польшчы металургічны камбінат, які даць столькі сталі, колькі давалі разам усе сталеліцейныя заводы старой Польшчы.

З вельмінай энергіяй і энтузіязмам працоўныя Польшчы ажыццяўляюць сацыяльны план — план будаўніцтва сацыялізму. З аставай аграрнай краіны Польшча ператварылася ў развітую індустрыяльна-аграрную краіну.

Сацыялістычнае ператварэнне поўным ходам ідзе ў вёсцы. Польскія сялянства ўжо больш упэўнена ставяцца на шлях сацыялізму і культурнага жыцця, аб'ядноўваючыся ў вытворчыя кааператывы. Індустрыялізацыя краіны змяняе воблік староў польскай вёскі. На палях рэспуб-

лікі ў гэтым годзе працуе звыш 35 тысяч электрыфікацыя. Толькі за мінулы год было электрыфікавана каля ста тысяч сялянскіх двароў.

Наспынена расце культуры ўзровень работчы і сялян. У краіне ліквідавана неписьменнасць, уведзена ўсеагульнае абавязковае пачатковае навучанне. Пабудаваны тысячы школ. У вышэйшых навучальных установах краіны навучаецца 125 тысяч юнакоў і дзяўчат. 60 працэнтаў з іх — дзеці работчы і сялян. Расце новая інтэлігенцыя, якая вышла з народа і кроўна звязана з народам.

Стварэнне Акадэміі навук з'яўляецца яркім сведчаннем поспехаў польскай навуцы.

У стваральнай працы, у барацьбе за пабудову сацыялізма, за мір на ўсім свеце пераываюць людзі, нараджаюцца сацыялістычныя польскія сацыялісты.

Грандыёзныя поспехі сацыялістычнага будаўніцтва ў Польшчы сталі магчымымі дзякуючы штодзённай дапамозе Савецкага Саюза. Аб гэтай дапамозе працоўныя Польшчы гавораць з найвялікшай удзячнасцю.

«Дружба з СССР, дапамога СССР, прыклад СССР» — вось крыніца нашых перамог», — падкрэслівае Балеслаў Берут.

Дапамога Савецкага Саюза польскаму народу сведчыць аб такіх адносінах паміж краінамі, якіх яшчэ не ведала гісторыя. Яркім прыкметам гэтых адносін з'яўляецца будаўніцтва сіламі і сродкамі Савецкага Саюза Палаца культуры і навуцы ў Варшаве.

«Над сталіцай, над усёй Польшчай, — пісаў у сувязі з гэтым газета «Кур'ер штодзённы», — унімаецца ўзвеш велічыня Палаца культуры і навуцы, сімвал вечнай дружбы двух нашых народаў, народаў краіны перамога сацыялізма і краіны, якая будзе сацыялізма».

Пабудавана Палац культуры і навуцы — такі падарунак можа зрабіць толькі Савецкі Саюз. Заучаныя Штаты Амерыкі прыносяць «маршалізацыю» краінам «спадарункі» ў выглядзе ваенных баз на тэрыторыі гэтых краінаў.

Поспехі камуністычнага будаўніцтва ў СССР уступленне ў строй Волга-Данскога канала і Цымлянскай ГЭС натхняюць польскіх працоўных на новыя пойдзіі.

У нашай барацьбе за паспяховае развіццё і паскарэнне выканання плана будаўніцтва металургічнага камбіната і сацыялістычнага горада Новая Гута, — гавораць у пісьме польскіх будаўнікоў будаўніцтва Волга-Дона, — прыкладам будзе служба ваша, таратія сябры і таварышы, загартоўка і пераўтварэнне ў ажыццяўленні намечаных мэт. ваша непахісная воля і мужнасць».

Савецкія людзі з задавальненнем адзначаюць поспехі польскіх працоўных, якія ўваўнена ідуць уперэд да перамогі сацыялізма.

Г. ГАУРЫЛАУ.

Новая праграма ў цырку

У Мінскім цырку пачаўся паказ новай, трэцяй праграмы.

У першых праграмах глядач пазнаёміўся з майстэрствам перагара рускага дрэсіроўшчыка драпежнікаў Н. Глаздыльчыкава, высокім спартыўным класам узбекскага дзяржаўнага калектыва пад кіраўніцтвам Лолы Хаджаевай, дасціпным гумарам дыянага клоўна-эквілібрыста Акрама Юсупава.

Новая праграма — разнастайная па жанрах. Тут і турністы Зіміны, і вальтыжоры Жураўлёвы, і жанчына-каучук Дзіміна. Легка і захапляльна выступаюць на малянае артысты Вавілава і Фертат, панятныя гімнасты Віктаравы і Матус, калектыв эквілібрыстаў пад кіраўніцтвам Гурвіча.

У праграме багата вострай сатыры, у якой выкрываюцца амерыкана-англійскія падпальшчыкі вайны, стваральнікі «плана Маршалла». У гэтым жанры ўдала выступаюць артысты Гурскі і Дзітловіч, калектыв пад кіраўніцтвам ілюзіяніста Кію, комік Пазнікоў.

На здымку: выступленне калектыва эквілібрыстаў на дасціпах пад кіраўніцтвам Гурвіча. Фота І. Салавейчыка.

ПА СТАРОНКАХ АБЛАСНЫХ ГАЗЕТ

У гуртках мастацкай самадзейнасці

Самадзейная калектывы рэспублікі актыўна рыхтуюцца да дэкады беларускай літаратуры і мастацтва ў Маскве. Драматычныя, харавыя і танцавальныя гурткі ставяць новыя спектаклі, ствараюць і развучваюць песні, рыхтуюць канцэртныя праграмы. Над новымі творамі працуюць самадзейныя кампазітары, мастакі, скульптары, майстры мастацкай вышыўкі.

З цікавымі матэрыяламі, прысвечанымі самадзейнасці, выступілі выдаўцы абласных газет «Большынік Палесся» і «Гродзенская праўда».

У Палескай вобласці працуе звыш 300 самадзейных гурткоў. Аб вольне аднаго з іх — драмгуртка Братніскага раёна Дома культуры — расказвае на старонках газеты «Большынік Палесся» мастацкі кіраўнік Е. Шайкевіч. За пачаток свайго існавання гурток паставіў каля 30 п'ес. Сярод іх — «Рускія людзі» К. Сіманяна, «Пяшчэ жаваранкі» К. Крапіва, «У стэпах Украіны» А. Карнейчука, «Канстанцін Заслонаў» А. Маўзона і інш. Уздымаючы калектыва з'яўляюцца людзі, якія паспяхова спалучаюць сваю працу з мастацкай самадзейнасцю: работнікі Братніскага МТС Я. Сянок і І. Уласенка, супрацоўніца кінатэатра «Загортён» Л. Скідан, аграном райсельгасзаделла А. Санько і Р. Апаровіч. Тры гурткі ў гэтым годзе палалі звыш на вачыныя курсы пры Усеагульным ДOME народнай творчасці.

Пра аб'яднанні самадзейны калектывы каляса імя Сталіна і Васілевіцкага раёна Дома культуры расказвае пісьму чытача М. Кандыдава. Драматычны, танцавальны, музычны, харавы і эстрады гурткі гэтага калектыва карыстаюцца шырокай вядомасцю ў раёне. У рэпертуары хора — 200 песняў.

Газета правільна зрабіла, калі не абмежавалася паказам толькі станаўчага ў мастацкай самадзейнасці вобласці, але і ўзняла пытанне аб недахопах, якія перашкаджаюць далейшаму яе росту. «Ад агляду да агляду...» — так называецца карэспандэнцыя Н. Кручкова пра бескаляпнасць адносін да разгортвання самадзейнасці Ельскага раёнага аддзела культуры і мастацтва. Загадчык аддзела тав. Падабед, піша

Н. Кручкова, успамінае аб рабоце самадзейных гурткоў толькі перад аглядамі. Тады ён робіць гастраліскія паездкі па раёну і наспех стварае гурткі — толькі-б яны выступілі, а як — гэта яго не турбуе. У выніку такога «кіраўніцтва» распалася жанцэртная група пры Ельскім ДOME культуры, спыніў існаванне хор калгаса «Чырвоны агар».

У раёне было 8 драматычных гурткоў — пяцёр няма ні аднаго. Начальнік абласнога аддзела мастацтва А. Броўка выступіў у газеце з вялікім артыкулам, у якім звычайна, што калі ў вобласці больш-менш добра абстаіць справа з арганізацыяй харавых і драматычных калектываў, дык зусім мала музычных калектываў. Далёкай самадзейнасці не атрымаўся Калеснін дапамога ад абласнога Дома народнай творчасці. Асутнічае належны кантроль за рэпертуарам. Асобныя калектывы яшчэ выконваюць вельмі слабавы мастацкіх адносін творы і нават безыдэйныя.

Варта перабачыць ішчыцкая газета «Гродзенская праўда». Газета часта выступае з матэрыяламі аб мастацкай самадзейнасці. У чарговай старонцы, якая надрукавана ў нумары ад 20 ліпеня, змяшчаны пісьмы майстроў мастацкай вышыўкі, ткацтва, выпальвання па дрэву, выступленне сакратара Гродзенскага гаркома камсамола Т. Якубаваў. артыкул дырэктара абласнога Дома народнай творчасці В. Носова, а таксама разнастайныя інфармацыя. Газета расказвае аб новых творах самадзейных кампазітараў вобласці, аб тым, як ідзе праца над габеленам «Сталін — наш сцяг», які рыхтуюць пяцінашч лепшых тэатральных вобласці да дэкады Гурток мастацкай вышыўкі пры абласным ДOME народнай творчасці заканчана дзве вялікія работы: «Дзяржаўны герб Саюза ССР» і «Загарт Вярхоўнага Галоўнакамандуючага І. В. Сталіна аб вызваленні Гродна ад фашысцкіх акупантаў».

У сувязі з падрыхтоўкай да сямой абласной выставкі самадзейнага вышывацкага і дэкаратывна-прыкладнага мастацтва ў гарадах і раёнах вобласці арганізуюцца выставкі.

Другая сустрэча

(Да вынікаў гастроліў Ленінградскага драматычнага тэатра)

Другі раз прыязджае калектыв Ленінградскага драматычнага тэатра ў сталіцу Савецкай Беларусі. Упершыню ён наведаў Мінск у 1949 годзе. Ужо тады яго спектаклі пакінулі ў нашых глядачоў добрае ўражанне.

Найбольш значнай тэмай гастрольнага рэпертуара тэатра ў гэтым годзе можна назваць вышывацкі амерыкана-англійскіх падпальшчыкаў новай вайны, маральна аблічча англійскай і амерыканскай буржуазіі.

І тут у першую чаргу трэба назваць спектаклі «Трыццаць сэрбранаў» (п'еса Говарда Фаста, рэжысёр Е. Гакель), «Гаспадар блакітнай даліны» (на п'есе П. Белабарона, рэжысёр Б. Зона) і сатырычныя камедыі «Лонданскія трушчобы» Герарда Шоу (рэжысёр Г. Легкоў), якія з поспехам раскрываюць гэтую тэму на сцэне тэатра.

У спектаклі «Трыццаць сэрбранаў» паказана мязотная сутнасць так званых «амерыканскага ладу жыцця», яго цыннізм.

У востра сатырычных фарбах высмейвае тэатр у «Лонданскіх трушчобах» мораль англійскай буржуазіі і сутнасць яе «дэмакратыі».

Асаблівае вышывацкае значэнне мае спектакль «Гаспадар блакітнай даліны» — рамантычная драма аб легендарнай мужнасці карэйскай моладзі ў абароне разліжым ад бандыцкай зграі Уол-стры а.

Аб савецкіх людзях расказвае лірычная камедыя «Тры салодкі» (аўтары п'есы Ю. Егораў і Г. Пабеданосцаў, пастаўка галоўнага рэжысёра Н. Галіна) і спектакль пра савецкіх геологаў «Белы фургон» (на п'есе М. Венедыкнава і Л. Далыскай, рэжысёр Б. Зона).

Выдаючымі поспехам карыстаецца спектакль «Жыццё пачынаецца зноў» — аб расце ідэйнай свядомасці інтэлігенцыі, якая становіцца актыўным стваральнікам новай культуры ў дэмакратычнай Германіі.

Спектаклі па творах рускай, украінскай і зарубажнай класікі («Зыкавы» Горкага, «Тры сястры» Чэхава, «Поэма каханне» Не было ні гроша, а рытхам алтын» Астроўскага, «Шальменка-дзянішчык» Квіціцка-Асваўненкі, «Тарціф» Малдэра) таксама занялі значнае месца ў рэпертуары.

Тэатр зацікавіў мінчан не толькі аместам і разнастайнасцю рэпертуара, але таксама рэжысёрскім і акцёрскім майстэрствам, удалым мастацкім афармленнем спектакляў.

Рэжысёр (Н. Галін, Е. Гакель, Б. Зон, Г. Легкоў і другія) праявіў і пастаўках добры мастацкі густ. У спектаклях багата рамантыкі, лірыкі, свежай думкі.

Майстэрства рэжысёры знайшлі сваё прыўдленне і ў здольнасці ставіць цікавыя спектаклі розных жанраў. Так, рэжысёр Н. Галін паказаў глыбокае разуменне драмы «Жыццё пачынаецца зноў», дае ў сутыкненні станаўчага перамагае перадавая савецкая ідэалогія. Разам з тым, ён праявіў сваю чуласць і добры густ у жанры лірычнай камедыі («Тры салодкі»).

Рэжысёр тэатра добра валодае і сатырычным жанрам (рэжысёр Г. Легкоў ў «Лонданскіх трушчобах»), стылем герачынальнай камедыі («Дон Сезар де Базан», рэжысёр В. Кохлік) і класічным украінскім вядомым («Шальменка-дзянішчык», пастаўка Е. Алтуся).

Рэжысёрскае мастацтва параўнальна маладога тэатра знайшла сваё ўвасабленне

у акцёрскім майстэрстве тэлевізійнага ленінградскага калектыва.

Мінчанам запомнілася К. Буракіна і ў ролі нямецкай артысткі Греты Норман.

Выразна перададзены душэўны кантраст Греты Норман, пералом у яе свядомасці прыходзе не ў лагер барацьбітоў за волю Германію.

Добрае ўражанне васталося і ад артысткі І. Ізраілаўскай у ролі маіры Савінай («Жыццё пачынаецца зноў»). Савіна-Ізраілаўская настойліва даламагла Грэдэ пазнаць веліч сацыялістычнага гуманізма, высокароднасць чалавека, вышывацкага ў духу сацыялістычнай свядомасці.

Спадасці і прастата творчай манеры Ізраілаўскай і Буракінай, імкненне ў «спраду» ролі, а жывы поўнаверны жывіць вобразам — бадай самым істотным у майстэрстве тэлевізійнага акцёра. У ім іх вобразы даходзяць да сэрца.

Прыкладам трапага каменданта самадзейнасці можа служыць творчая работа артыста А. Янкеўскага. Яго па прапува на было-б вясельце майстрам развучаў і радаснага смеху. Гэта дэстагячца не прымітым імкненнем смехіцы. У А. Янкеўскага ёсць здольнасць жыць думкамі і шчудзімі сваіх героюў у тых абстацінах, якія прынававаны яму п'есай і рэпертуары.

Разумныя і разам з тым вельмі сэрцавыя яго дэвізчык Шальменка («Шальменка-дзянішчык») і сэржант Каваленка ў пачуццём цэлага гумару вышывацкага службовы абавязкі ў камендатуры вясельнага горада («Жыццё пачынаецца зноў»).

Запомнілася цікавае і разнастайнае мастацтва актываў Л. Абушчыскага ў ролі Пак Лен Ю («Гаспадар блакітнай даліны»), В. Чэстакова — Фулера («Трыццаць сэрбранаў»), Г. Легкова — Івана Круціцкага («Не было ні гроша, а рытхам алтын»), В. Чэзберг — міс Бланш («Лонданскія трушчобы»), артыстаў Ф. Шына, І. Дзімітрыева, С. Юр'еўскага, І. Буракінскага, А. Кастрыцкага, Т. Волкава, Г. Калмароў, Б. Винаградскага, Е. Стравай, М. Самойлавай у розных ролях рэпертуара.

Варта сказаць і аб тым, што кіно не зусім задаволяла мінчан у спектаклях тэатра.

У рэпертуары вельмі мала спектакляў аб людзях сацыялістычнай індустрыі калгаснай івскі, аб нашай савецкай інтэлігенцыі.

Рэц у тэатра і рэпертуарныя вядучыя. Спектакль «Дзяржаўны сцяг» М. Сагаловіча і Д. Фаняна не расказваў значнай тэмы аб ролі крывіці і смарцічкі.

Нават у некаторых лепшых спектаклях нестас ансаблявецкі. Таму, напрыклад, агульвага рэалістычнага плана спектакль «Жыццё пачынаецца зноў» рытхам вышывацка асцэнтрычнага манера І. В. Чаўчавадзе ў ролі фруа Блян.

Правільна вырашэўшы вядомы спектакль «Шальменка-дзянішчык», рэжысёр Е. Алтус у некаторых сцэнах зраціць пачуццё стылю.

Расцвінуў па тэстэ і кампазіцыя спектакль «Тры салодкі». Добрая рэжысёрскія і акцёрскія знаходкі дэстагячца свайі мэтэ, калі-б рэжысёр правіў болейшую патрабаваўнасць да драматычнага твора.

Другая сустрэча мінчан з Ленінградскім драматычным тэатрам дапамагла штогады пазнаёміцца з цікавым творчым калектывам горада Леніна.

Людвіг Кандратовіч

(Да 90-годдзя з дня смерці)

Вось ужо амаль сто гадоў, як бытуюць у народзе песні «Ямшычкі» («Когда я на почте служил ямщиком...»), «Грутан» («Знаю, ворон, твой обаяч...»), і мала хто ведае імя аўтара. А між тым гэты іх напісаў шырока вядомы ў свой час паэт Людвіг Кандратовіч. Паэзія яны былі перакладзены на рускую мову Л. Трафалева і, дзякуючы пудоўнай музыцы, сталі вядомымі народнымі песнямі.

Людвіг Кандратовіч (1823—1862 г.) выступавіў пад псеўданімам Уадзіслава Сыракомлі ў гістарыі славянскай паэзіі вядомы, як прагрэсіўны польскі паэт-дэмакрат. Нарадзіўся пісьменнік у вёсцы Смолькава, што на Бабурыншчыне. Бацька яго адзіна чадзіваў сродкі для жыцця каморніцтвам, а затым арэндай невялікага фальварку, хутэй — хутара Залучна на Міншчыне.

Матывы і вобразы, выяўленчыя мастацкія сродкі, запалачаныя з вуснай паэзіі беларускага народа і творча пераўвасоблены Сыракомлі, былі бліжэй і рэдка нашым дэмакратычным пісьменнікам, бо мелі адну агульную крыніцу. «Жывописная Россия» Вольфа (1882 год, стар. 327) вельмі слушна адзначала: «Видомы польскі паэт Сыракомля не толькі выдатна валодаў беларускай мовай, але ведаў народ, любіў яго, разумее яго патрэбы, яго жадаіні, праявіў па ўсё глыбіню яго пацупіць, ведаў яго паданні, пагаворкі. Таму не дава, што яго беларускія песні асабліва любімы народам. Іх спяваюць усюды, хоць нямногі ведаюць, хто быў іх аўтарам».

Многа беларускіх народных песень перакладзена Кандратовічам на польскую мову. Песні гэтыя трывала ўвайшлі ў яго творчасць. Такім, напрыклад, з'яўляецца верш Сыракомлі «Народная песня» (Творы, т. III, Вільня, 1923 г.), упершыню амяшчаны ў 1860 г. у газеце «Кур'ер Віленскі».

У 1848 годзе Кандратовіч прыступіў да напісання лібрэта беларускай оперы для кампазітара Ляпатынскага. Аб гэтым наваздаў у 1862 г. часопіс «Европейское обозрение» (т. II, стар. 606).

На жаль, да нас дайшоў толькі пачатак гэтага лібрэта. Але і ён вельмі ярка сведчыць аб дэмакратычным поглядах паэта і яго сімпатыях да рэвалюцыі 1848 года на Захадзе. За гэта яго і крывіцававі шляхецкія крывіці. «Творчасць Кандратовіча — найбольшага роду, а змест яго вершаў убогі і прастацік», — пісаў польскі літаратар Барташвіч.

Дваранская арыстакратыя, вядома, і не магла прыхільна ставіцца да «пенсіера годных і босых». Багачы ва ўяўленні Сыракомлі — гэта «вясёлая дружкана, што бойка працуе шабляй і цягне віно». Без пацупіцы нявысіці паэт не можа аб ёй гаварыць. Ён выкрывае яе антынародную сутнасць, паказвае, да якога адзінення дайшла напы ў сваім глумленні над бедным народам. «У клубках панскіх сёння бруд адін застаўся, са смакам жоўці для бедных братоў», — сцвярджае паэт. — Бяда таму, хто чыны не заплідзіць за сенажаці і нівы, і за валу, што стаіць у лужыне і за страху над галавою, і за прымень сонца, і за паветра, якім мы ды-

хаем, за кветку палуюю, спавітую райоў».

Паэзія Кандратовіча ўнімаецца да некрэаскаў матываў народнасці і дэмакратызма, калі ён са знічальным гумарам выкрывае крывіцаў народа, паказваючы, разам з тым, жалючы галеу, і «пад'ярэную долю бедных мужыкоў».

Кандратовіч шчыра любіў просты народ — дзяцінныя сялян. З імі ён пабратваўся з прыяцельства. Іх крывіці і гора былі яму добра знаёмымі. І ліра яго не ведала іншай пэні, акрамя той, «што набэла на да душы занявольных».

Бывалі, праўда, моманты ў жыцці паэта, калі голас яго надламаўся над цяжарам супярэчнасцей сацыяльнага жыцця. Тады ён адыходзіў у свет фантастыкі, чужой і варожай яму старасвецчыны, з яе крывіцамі забаванымі і містыфікацыяй героіні літоўска-беларускай шляхты. Але ідэалізацыя мінуўчыны не вырашвала паэта, і ён паранішчому вымушаны быў шукаць праўды на зямлі, на шляху рэалістычнага мастацтва.

Сам паэт вельмі добра гаворыць аб гэтым у сваім выдатным на форме і зместу вершы «Лірыкі вясковы». Ён імкнецца быць «народным лірыкам», песьняром дум і спадзяванняў занявольных панамі «срмяжыных братоў». Не выпадкова паэт з вялікай пашанай ставіўся да Некрасава і Шабункі і першы ў польскай літаратуры амаль цалкам пераклаў «Кабара». Вось гэтымі дэмакратычнымі тэндэнцыямі творчасці, вытокі якіх — у вуснай народнай паэзіі і шчырым спачуванні «сялянскаму гору», Сыракомлі апырае на себе ўвагу тагачасных беларускіх паэтаў. Матывы і ідэі яго творчасці, яе грамадзянскае падае, асабліваці паэтыкі і фарміраванню пэтычнага таленту Янкі Лучыны.

Янка Лучына, «відца, раней за іншых адчуў на сабе жыватворчы ўплыў грама-

дзянскай паэзіі Сыракомлі. Аўтар «Вязанкі» не толькі шмат перакладаў яго; ён творча пераўвасобляў сюжэты і тэмы вершаў і паэм Кандратовіча, часта не мяняючы нават назваў («Лірыкі вясковы» і інш.) і не спачываючыся на артыстналы перакладаў («Ямшычкі»). Выбар яго заўсёды падаў на сацыяльна вострыя, прагненныя духам народнасці творы Сыракомлі, бліжэй к таму-ж па зместу і форме да некрасаўскіх. Кандратовіч «Ямшычкі», напрыклад, захапіў Лучыну не толькі сваімі высокімі паэтычнымі якасцямі, але і агучэннем грамадскіх матываў у аднаіменным рускім народным вершам і першам Некрасава пад той-жа назвай. Лучына кіраваўся, перш за ўсё, ідэйнымі меркаваннямі. Як вядома, некрасаўскі «Ямшычкі» належыць да таго цыклу твораў песьняра гора народнага, які вызначыў сабою грамадскі напрамак усёй яго літаратурнай дзейнасці. Некрасаў гаварыў: «Так, і паняліччў магарыль, які апрацоўваўся да мяне рускай паэзіяй, асобамі сялян: я паставіў на віт Расіі вобразы яе кармільчак, сучасным ім работчы людзей. «Ямшычкі», «Ванька», «Пабуліці дядушні», «Салдат з труной», «Злае... і г. д., — усё гэтыя і іншыя асобы а сялян, якіх і апываў, да мяне не былі зарануты ў нашай паэзіі нікі